

**Załącznik nr 1**

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH I  
ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ I ICH  
SKUTKÓW**

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące<sup>1)</sup>

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Zagrożenie przyrody spowodowane przez działania właścicieli nieruchomości, niebędących w użytkowaniu wieczystym Parku, a położonych w obszarze Parku	1. Nabywanie nieruchomości prywatnych położonych w granicach Parku. 2. Działania na rzecz ustanowienia rezerwy terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną dla właścicieli nieruchomości nabywanych w celu oddania w użytkowanie wieczyste Parku (Obręb Ochronny Laski w oddziale 26 oraz Obręb Ochronny Kromnów w oddziale 269). 3. Działanie na rzecz wykluczenia inwestycji takich jak: 1) napowietrzne linie przesyłowe, 2) siłownie wiatrowe, 3) maszty przekaźnikowe, 4) obiekty wysokościowe, 5) obiekty wielkokubaturowe
2	Obniżenie poziomu wód gruntowych	1. Budowa i konserwacja zastawek na ciekach wodnych należących do Parku. 2. Likwidacja kanałów odwadniających. 3. Budowa grobli ograniczających spływ wód powierzchniowych. 4. Renaturyzacja głównych cieków Parku
3	Niekontrolowana penetracja obszaru Parku	Ukierunkowanie ruchu turystycznego, poprzez: 1) zaprojektowanie, budowę i konserwację infrastruktury turystycznej, 2) jednolite i czytelne oznakowanie granicy zewnętrznej Parku, 3) konserwację szlaków pieszych (według potrzeb), 4) ewentualne korekty przebiegu szlaków pieszych (według potrzeb), 5) wymianę słupów i drogowskich na węzłach komunikacyjnych, 6) konserwację szlaków rowerowych, 7) wyznaczenie sieci szlaków we wschodniej części Parku, 8) oznakowanie w terenie szlaków turystyki konnej, 9) konserwację istniejących oraz zaprojektowanie i wykonanie nowych ścieżek dydaktycznych, 10) konserwację szlabanów metalowych, 11) instalowanie nowych szlabanów w celu uniemożliwienia wjazdu pojazdów na tereny chronione, 12) budowę zapór (z żerdzi, kłód, gałęzi) u podnóża wydm i miejsc nielegalnej penetracji (ścieżki, wjazdy, itp.), 13) ustawianie: a) tablic informacyjnych, b) map, c) tablic z regulaminem Parku, d) piktogramów
4	Występowanie pożarów	1. Wykonanie pasów przeciwpożarowych.

		<ol style="list-style-type: none"> <li>2. Utrzymanie pojazdów pożarowych w stanie przejezdności.</li> <li>3. Usuwanie krzewów i drzew pod liniami energetycznymi oraz wokół transformatorów.</li> <li>4. Gaszenie pożarów.</li> <li>5. Modernizacja systemu łączności.</li> <li>6. Oczyszczanie punktów czerpania wody.</li> <li>7. Porządkowanie terenów zagrożonych.</li> <li>8. Usuwanie materiałów łatwopalnych.</li> <li>9. Remont i wymiana słupów tablic informujących i ostrzegawczych dotyczących zabezpieczenia przeciwpożarowego lasu</li> </ol>
5	Opanowywanie siedlisk przez ekspansywne gatunki obcego pochodzenia, zagrażające gatunkom rodzimym	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Usuwanie mechaniczne drzew i krzewów obcego pochodzenia oraz roślin zielnych zagrażających rodzimym gatunkom.</li> <li>2. Wspomaganie usuwania mechanicznego drzew i krzewów oraz roślin zielnych obcego pochodzenia preparatami chemicznymi i biologicznymi w przypadku najbardziej ekspansywnych (czeremcha amerykańska (<i>Prunus serotina</i>), klon jesionolistny (<i>Acer negundo</i>), dąb czerwony (<i>Quercus rubra</i>), robinia akacjowa (<i>Robinia pseudoacacia</i>))</li> </ol>
6	Niezgodność składu gatunkowego części drzewostanów z siedliskiem	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Regulacja struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów.</li> <li>2. Dolesianie wybranych luk i przerzedzeń.</li> <li>3. Produkcja sadzonek drzew i krzewów do odnowień i zalesień w Gospodarstwie Szkółkarskim w Julinku.</li> <li>4. Pielęgnacja upraw.</li> <li>5. Utrzymywanie odpowiedniej struktury zbiorowiska leśnego.</li> <li>6. Wykonywanie cięć pielęgnacyjno-hodowlanych i ochronnych.</li> <li>7. Odnowienie lasu w drodze siewu (naturalnego, sztucznego) lub sadzenia.</li> <li>8. Przebudowa drzewostanów.</li> <li>9. W razie konieczności: <ol style="list-style-type: none"> <li>1) wykonywanie poprawek i uzupełnień,</li> <li>2) porządkowanie powierzchni i przygotowanie gleby pod odnowienia,</li> <li>3) wprowadzanie podszytów zgodnych z siedliskiem</li> </ol> </li> </ol>
7	Zanieczyszczenie wód	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Działania na rzecz rozbudowy systemu oczyszczania ścieków i zaopatrzenia w wodę sieci kanalizacyjnej i wodociągowej wsi.</li> <li>2. Działania na rzecz wprowadzenia systemu oczyszczania wód opadowych.</li> <li>3. Zabudowa biologiczna rzek, strumieni oraz terenów wokół zbiorników wodnych.</li> <li>4. Przeciwdziałanie przekształcaniu łąk na grunty rolne.</li> <li>5. Działania na rzecz ograniczenia stosowania nawozów mineralnych i środków ochrony roślin w miejscach położonych w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych.</li> <li>6. Działania na rzecz wprowadzania do układu hydrograficznego Parku wód pościekowych o parametrach: <ol style="list-style-type: none"> <li>1) BZT5 (mgO<sub>2</sub>/m<sup>3</sup>) – 8 i poniżej,</li> <li>2) zawiesiny (mg/l) – 30 i poniżej,</li> <li>3) CHZT cr (mg/l) – 70 i poniżej,</li> <li>4) azot ogólny (mg N/l) – 10 i poniżej,</li> <li>5) fosfor ogólny (mg P/l) – 0,25 i poniżej.</li> </ol> </li> <li>7. Działanie na rzecz budowy przydomowych oczyszczalni ścieków (tylko w przypadku zabudowy rozproszonej)</li> </ol>
8	Zanieczyszczenie powietrza	<p>Działania na rzecz:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) termomodernizacji budynków,</li> <li>2) zastosowania/wymiany izolacji termicznej,</li> <li>3) modernizacji/wymiany instalacji grzewczej,</li> <li>4) wymiany kotłów na nowe, bardziej przyjazne środowisku,</li> <li>5) zmiany paliwa/ewentualne zastosowanie energii odnawialnej</li> </ol>
9	Zanieczyszczenie powierzchni ziemi	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zbiórka, segregacja i wywóz odpadów stałych.</li> <li>2. Likwidacja starych składowisk odpadów.</li> <li>3. Działanie na rzecz systematycznej likwidacji eternitowych pokryć dachowych i ich utylizacja.</li> <li>4. Rekultywacja terenu</li> </ol>

10	Zagrożenia drzewostanów przez owady	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Prognozowanie występowania owadów, poprzez: <ol style="list-style-type: none"> <li>1) wykładanie pułapek feromonowych,</li> <li>2) wykonanie jesiennych poszukiwań owadów w ściółce i glebie.</li> </ol> </li> <li>2. Ograniczanie liczebności owadów poprzez: <ol style="list-style-type: none"> <li>1) wyszukiwanie i usuwanie zasiedlonych drzew stojących,</li> <li>2) usuwanie części drzew przewróconych lub złamanych w wyniku działania czynników abiotycznych,</li> <li>3) mechaniczne rozdrabnianie gałęzi i resztek po wyróbce drewna, z pozostawieniem ich na powierzchni,</li> <li>4) korowanie surowca drzewnego,</li> <li>5) chwywanie owadów w pułapki</li> </ol> </li> </ol>
11	Zagrożenia sadzonek hodowanych na szkółce przez owady i pasożytnicze grzyby	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Prognozowanie występowania owadów, poprzez poszukiwanie owadów w glebie.</li> <li>2. Zwalczanie owadów oraz chorób grzybowych w szkółce (mechanicznie, chemicznie, biologicznie)</li> </ol>
12	Szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne w ekosystemach leśnych i nieleśnych	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zabezpieczanie upraw leśnych i odnowień przed zgryzaniem, poprzez wykonanie nowych ogrodzeń oraz naprawianie już istniejących.</li> <li>2. Zabezpieczanie upraw rolnych przez grodzenie i stosowanie repelentów.</li> <li>3. Ograniczenie liczebności zwierząt łownych zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2013 r. poz. 1226)</li> </ol>
13	Zarastanie drzewami i krzewami zbiorowisk nieleśnych	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Koszenie łąk i usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej na łąkach, murawach napiaskowych, wrzosowiskach, wraz z usunięciem biomasy.</li> <li>2. Utrzymanie i powiększanie wybranych luk w drzewostanie oraz eliminacja podrostu i podszytu (według potrzeb).</li> <li>3. Wspieranie rolnictwa ekologicznego i promowanie „pakietów przyrodniczych” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich</li> </ol>
14	Zmniejszanie się liczebności niektórych rodzimych gatunków roślin	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Eliminacja nadmiernej konkurencji gatunków osobników ekspansywnych, zwłaszcza obcych.</li> <li>2. Prowadzenie działań zmierzających do przywrócenia i utrzymania właściwych stosunków wodnych.</li> <li>3. Działania na rzecz zachowania gospodarki ekstensywnej i przyjaznych środowisku naturalnemu sposobów użytkowania terenów przeznaczonych pod rolnictwo.</li> <li>4. Ochrona gatunków zagrożonych in situ (monitoring oraz ewentualne zastosowanie ochrony czynnej, np. odsłanianie terenów otwartych) oraz ex situ (kolekcja wybranych gatunków w Gospodarstwie Szkółkarskim w Julinku)</li> </ol>
15	Zanikanie i przekształcanie siedlisk gatunków zwierząt	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zachowanie różnorodności, powierzchni i właściwego środowiska życia zwierząt.</li> <li>2. Sterowanie zagęszczeniem, strukturą gatunkową, wiekową i przestrzenną populacji zwierząt</li> </ol>
16	Rozprzestrzenianie się obcych gatunków zwierząt	Ograniczanie liczebności gatunków obcych (w szczególności norki amerykańskiej ( <i>Mustela vison</i> ) i jenota ( <i>Nyctereutes procyonoides</i> )), stanowiących zagrożenie dla gatunków rodzimych, zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie
17	Ginięcie rodzimych gatunków zwierząt	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Przywracanie gatunków zwierząt, które dawniej występowały na terenie Parku.</li> <li>2. Zasilanie grup zwierząt nowymi osobnikami.</li> <li>3. Prowadzenie zamkniętej hodowli zachowawczej żubrów (<i>Bison bonasus</i>).</li> <li>4. Ograniczanie liczebności gatunków stanowiących niebezpieczeństwo dla istnienia gatunków zagrożonych, zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie.</li> <li>5. Dokarmianie zwierząt w okresie zalegania wysokiej pokrywy śnieżnej i ekstremalnie niskich temperatur.</li> <li>6. Pogłębianie i odladzanie wodopojów</li> </ol>
18	Zagrożenie zwierząt kłusownictwem	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Patrolowanie Parku przez służby terenowe i straż Parku – zdejmowanie wnyków i innych pułapek na obszarze Parku.</li> <li>2. Współpraca z policją</li> </ol>

19	Nieszczęśliwe zdarzenia losowe, którym ulegają zwierzęta	1. Odpowiednie oznakowanie dróg przecinających korytarze ekologiczne. 2. Budowa przejść dla zwierząt nad lub pod drogami
20	Zagrożenie wścieklizną	1. Ograniczenie liczebności lisa ( <i>Vulpes vulpes</i> ) i jenota ( <i>Nyctereutes procyonoides</i> ) zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie. 2. Wykładanie szczepionek przeciw wściekliznie
21	Zużycie techniczne zabytków budownictwa i architektury	Prace konserwacyjne i rewaloryzacyjne
22	Zniekształcenie krajobrazu kulturowego	Prace rekonstrukcyjne, w tym przycinanie gałęzi wierzb przydrożnych (ogławianie) oraz kształtowanie zadrzewień
23	Antropogenna erozja gleb na wydmach	1. Odgrodzenie fragmentów wydm narażonych na penetrację ludzką i erozję wodną. 2. Wykonanie zabezpieczeń przeciwozyjnych (według potrzeb)
24	Zbyt mała ilość martwego drewna w niektórych drzewostanach, zapewniająca szansę przeżycia gatunków saproksylicznych	1. Pozostawianie martwego drewna w lasach w różnej postaci, zarówno wydzielonego w trakcie naturalnych procesów zachodzących w drzewostanie (przechodzenie faz rozwojowych), jak i w wyniku zdarzeń losowych. 2. Pozostawienie martwego drewna wycinanego podczas zabezpieczenia szlaków turystycznych
25	Niekontrolowana działalność ludzka wynikająca ze zbyt wysokiego stanu wód powierzchniowych, zmierzająca do przyspieszenia ich odpływu	1. Współpraca z instytucjami odpowiedzialnymi za gospodarkę wodną na danym terenie. 2. Działania techniczne ograniczające podnoszenie poziomu wody przez bobra europejskiego ( <i>Castor fiber</i> )
26	Niszczenie rzadkich gatunków roślin i ich stanowisk przez zwierzęta (np. zgrzyzanie, buchtowanie)	1. Regulacja populacji zwierzyny. 2. Ewentualne wzmocnienie populacji zagrożonych roślin. 3. Techniczne zabezpieczanie stanowisk roślin. 4. Ochrona roślin ex situ

## II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne<sup>1)</sup>

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Degradacja gleb i degeneracja roślinności pod wpływem obniżonego melioracyjnie poziomu wód gruntowych	1. Kontynuacja nabywania gruntów prywatnych. 2. Renaturyzacja obszarów małych zlewni hydrologicznych
2	Pojawianie się: 1) nowych, obcych gatunków roślin i zwierząt, zwłaszcza inwazyjnych, 2) innych organizmów zagrażających istnieniu populacji rodzimych roślin i grzybów w tym gatunków z załącznika II dyrektywy Rady nr 92/43/EWG z 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory	1. Monitoring organizmów zagrażających rodzimej faunie i florze. 2. Zwalczanie organizmów zagrażających rodzimej faunie i florze oraz skutków ich pojawiania się

### III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące<sup>1)</sup>

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	1. Presja urbanizacji na terenie otuliny Parku. 2. Zanieczyszczenie powietrza, gleby, wód	Działania na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego postanowień ograniczających presję urbanizacyjną na terenie otuliny Parku oraz opiniowanie inwestycji
2	Przerwanie powiązań przyrodniczych Parku z otoczeniem, w szczególności z doliną Wisły, a w konsekwencji doprowadzenie do zubożenia genetycznego i gatunkowego roślin i zwierząt Parku	Działania na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego postanowień zapobiegających przerwaniu powiązań przyrodniczych Parku z otoczeniem
3	Opanowywanie siedlisk Parku przez ekspansywne gatunki obcego pochodzenia zagrażające gatunkom rodzimym	1. Propagowanie hodowli rodzimych gatunków roślin wśród mieszkańców otuliny Parku. 2. Prowadzenie edukacji ekologicznej. 3. Produkcja i sprzedaż okazów gatunków rodzimych do wykorzystania w ogrodach przydomowych i przy zadrzewieniach
4	Obniżanie poziomu wód gruntowych oraz ich zanieczyszczanie	1. Ograniczenie liczby ujęć wody. 2. Zaniechanie prowadzenia prac powodujących obniżanie poziomu wód w Parku. 3. Badanie czystości wód

### IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne<sup>1)</sup>

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Utrzymywanie się wysokiego zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych w Parku i otulinie	Opiniowanie inwestycji mających wpływ na stan wód, w szczególności: 1) gminnych sieci wodociągowych, 2) sieci kanalizacyjnych
2	Antropogeniczne przekształcenia gleb	Wspieranie tradycyjnego rolnictwa (ekologicznego) i agroturystyki
3	Pojawianie się: 1) nowych obcych gatunków roślin i zwierząt, (zwłaszcza inwazyjnych), 2) innych organizmów zagrażających istnieniu populacji rodzimych roślin i grzybów w tym gatunków z załącznika II dyrektywy Rady nr 92/43/EWG z 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory	1. Monitoring organizmów zagrażających rodzimej faunie i florze. 2. Zwalczanie organizmów zagrażających rodzimej faunie i florze oraz skutków ich pojawienia

4	Zmiana warunków siedliskowych na skutek nieprzewidywalnych zmian pogodowych oraz zjawisk o charakterze katastrof	1. Prowadzenie monitoringu. 2. Podejmowanie działań mających na celu zachowanie trwałości istnienia populacji rzadkich i zagrożonych gatunków rodzimej fauny i flory
---	--	---

<sup>1)</sup> Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU I  
LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

## I. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną ścisłą

## A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja <sup>1)</sup>
1	Ograniczanie penetracji terenu przez ludzi – bariery wzdłuż granic i na drogach dojazdowych do obszarów ochrony ścisłej	Według potrzeb	Obszar Parku
2	1. Naprawa i wymiana: 1) tablic informujących o nazwie i celach utworzenia obszarów ochrony ścisłej, 2) słupków granicznych obszarów ochrony ścisłej. 2. Konserwacja oznakowania szlaków turystycznych. 3. Bieżące naprawy infrastruktury turystycznej		
3	Ścinanie pojedynczych drzew zagrażających turystom przy szlakach turystycznych, ścieżkach edukacyjnych, drogach (z pozostawieniem ich na gruncie)		
4	Jesienne poszukiwania szkodników pierwotnych sosny ( <i>Pinus sylvestris</i> ) na stałych partiach kontrolnych, do oceny zagrożenia przez szkodniki liściożerne, głównie takich gatunków jak: 1) strzygonia choinówka ( <i>Panolis flammea</i> ), 2) poproch cetyniak ( <i>Bupalus piniaria</i> ), 3) siwiotek borowiec ( <i>Hyloicus pinastri</i> ), 4) barczatka sosnowka ( <i>Dendrolimus pini</i> ), 5) osnuja gwiaździsta ( <i>Acantholyda posticalis</i> ) 6) gatunków z rodziny borecznikowatych ( <i>Diprionidae</i> )	7 prób	Obszar Parku
5	Ochrona przed ekspansją obcego gatunku czeremchy amerykańskiej ( <i>Prunus serotina</i> ), przez wycinanie i wrywanie	6,86 ha	Obwód Ochronny Sieraków, oddział 36f, 37a
6	Ochrona przeciwpożarowa, poprzez: 1) utrzymanie przejezdności 27 dojazdów pożarowych, łącznie z ich oznakowaniem, 2) budowę i remont istniejących dróg z drewnianych wałków, 3) prowadzenie letnich obserwacji przeciwpożarowych w obrębach i obwodach ochronnych (patrole)	2,50 km	Obszar Parku
		2,50 km	Obręb Ochronny Kromnów, oddział 183i
		Według potrzeb	Obszar Parku
7	Konserwacja słupków granicznych	Według potrzeb	Obszar Parku
8	Modernizacja grobli przeciwpowodziowej we wsi Sadowa w ramach projektu Life+ Nature „Ochrona i renaturyzacja mokradeł obszaru Natura 2000 „Puszcza Kampinoska” NAT/PL/000084	Około 900 m	Obręb Ochronny Laski, oddziały 34, 35, 36
9	Likwidacja rowów melioracyjnych w ramach projektu Life+ Nature „Ochrona i renaturyzacja mokradeł obszaru Natura 2000 „Puszcza Kampinoska” NAT/PL/000084	Około 800 m	Obręb Ochronny Kampinos, Obwód Ochronny Grabina

## B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja <sup>1)</sup>
1	Ograniczanie penetracji terenu przez ludzi – bariery wzdłuż granic i na drogach dojazdowych do obszarów ochrony ścisłej	Według potrzeb	Obszar Parku
2	1. Naprawa i wymiana: 1) tablic informujących o nazwie i celach utworzenia obszarów ochrony ścisłej, 2) słupków granicznych obszarów ochrony ścisłej. 2. Konserwacja oznakowania szlaków turystycznych	Według potrzeb	Obszar Parku
3	Ścinanie pojedynczych drzew zagrażających turystom przy szlakach turystycznych, ścieżkach edukacyjnych, drogach (z pozostawieniem ich na gruncie)		
4	Prowadzenie letnich obserwacji przeciwpożarowych w obrębach i obwodach ochronnych (ochrona przeciwpożarowa)	Według potrzeb	Obszar Parku

## C. W ekosystemach wodnych

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja <sup>1)</sup>
Renaturalizacja stosunków wodnych w celu powstrzymania degradacji przyrodniczej i poprawienia stanu różnorodności biologicznej oraz zachowania i poprawy stanu zjawisk zależnych od wód	Według potrzeb	Obszar Parku

## D. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja <sup>1)</sup>
1	Opieka nad Mogiłą Powstańców z 1863 r.	1 obiekt	Obręb Ochronny Laski, oddział 234c
2	Konserwacja i ochrona kapliczek, krzyży przydrożnych, tablic pamiątkowych i pomników	Według potrzeb	Obszar Parku
3	Naprawa, konserwacja i budowa infrastruktury edukacyjno-turystycznej, w tym: 1) oznakowań, 2) drogowskazów na węzłach komunikacyjnych, 3) tablic edukacyjno-informacyjnych, 4) szlaków turystycznych, 5) ścieżek edukacyjnych	Według potrzeb	Szlaki turystyczne i obiekty przy szlakach turystycznych



4	Monitoring zbiorowisk roślinnych: 1) muraw szczytlichowych <i>Spergulo vernalis-Corynephorum canescentis</i> , 2) muraw piaskowych, w tym <i>Sileno otitis-Festucetum</i> , 3) torfowisk wysokich, w tym <i>Sphagnetum magellanicum</i> , 4) borów suchych ( <i>Cladonio-Pinetum</i> ), 5) borów świeżych ( <i>Peucedano-Pinetum</i> ), 6) borów wilgotnych <i>Molinio (caeruleae)-Pinetum</i> , 7) borów bagiennych <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , 8) borów mieszanych, w tym <i>Ouercro roboris-Pinetum</i> , 9) dąbrów świetlistych <i>Potentillo albae-Quercetum petraeae</i>	Według potrzeb	Obszar Parku
5	Monitoring szczególnie cennych gatunków roślin		
6	Monitoring restytuowanej populacji cisa pospolitego ( <i>Taxus baccata</i> )		
7	Inwentaryzacja grzybów, w tym zbiór owocników do dokumentacji i oznaczenia		
8	Inwentaryzacja roślinności rzeczywistej pasów wydmowych		
9	Inwentaryzacja roślinności wodnej i nadwodnej		
10	Inwentaryzacja inwazyjnych gatunków roślin		
11	Monitoring: 1) muchołówki małej ( <i>Ficedula parva</i> ), 2) ptaków szponiastych, 3) bociana czarnego ( <i>Ciconia nigra</i> ), 4) żurawia ( <i>Grus grus</i> ), 5) derkacza ( <i>Crex crex</i> )		
12	Inwentaryzacja (nieinwazyjna): 1) pachnicy dębowej ( <i>Osmoderma eremita</i> ), 2) zgniotka cynobrowego ( <i>Cucujus cinnaberinus</i> ), 3) chrząszczy saproksylicznych		
13	Monitoring przyrodniczy		
14	Monitoring rozpadu i regeneracji drzewostanu olszowego w obszarze ochrony ścisłej „Żurawiowe”	Według potrzeb	Obręb Ochronny Kampinos, oddział 6a, 15b
15	Monitoring na powierzchniach pohuraganowych w obszarze ochrony ścisłej „Cyganka”	Według potrzeb	Obręb Ochronny Laski, oddział 173a

## II. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną czynną

### A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja <sup>1)</sup>
1	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w drzewostanach (cięcia o charakterze trzebieży), w celu zwiększenia odporności drzewostanów na czynniki biotyczne i abiotyczne: 1) cięcia w drzewostanach młodszych klas wieku (II klasa wieku),	611,09 ha  119,22 ha	1. Obręb Ochronny Kampinos, oddziały – 281bx, 281cx, 296a, 296d, 296j, 296l, 304c, 305gx, 315y, 315bx, 337a, 339l, 339m, 340j, 345k, 349p, 354sx, 355b, 355h, 355i, 369l, 369z, 370a, 371f, 372c, 372d, 372f, 384c, 385r, 385cx, 387jx, 395f, 413d, 415dx, 416m, 418o, 449c, 449g, 449i.

	2) cięcia w drzewostanach starszych klas wieku (III i starsze klasy wieku)	491,87 ha	<p>2. Obręb Ochronny Kromnów, oddziały – 3b, 204h, 229r, 229x, 269a, 269d, 269f, 309w, 356a, 361bx, 365t, 367z, 368ox, 369k, 375b, 375d, 375h, 386g.</p> <p>3. Obręb Ochronny Laski, oddziały – 134Ai, 134Ak, 185d, 217a, 217i, 217l, 290n, 290r, 290s, 308mx, 308ox, 309c, 309d, 311g, 311l, 312y, 312z, 334a, 336y, 336ix, 348b, 348f, 357a, 357c</p> <p>1. Obręb Ochronny Kampinos, oddziały - 89g, 118d, 129f, 189g, 189h, 189i, 194c, 194f, 197c, 199b, 219d, 296b, 296k, 354ox, 384h, 387o, 388c, 388g, 413b, 413j, 419l.</p> <p>2. Obręb Ochronny Kromnów, oddziały – 16i, 17i, 22b, 31a, 31b, 37f, 51a, 55g, 57c, 60b, 62c, 82h, 85a, 85b, 85c, 85f, 108d, 116a, 123a, 123h, 128f, 128g, 128k, 148a, 170b, 215f, 219a, 219b, 226d, 229w, 281g, 281i, 281k, 350s, 357w, 359h, 359cx, 363f, 363s, 365h, 377k, 380ax, 380dx.</p> <p>3. Obręb Ochronny Laski, oddziały – 1c, 43b, 43d, 45i, 45j, 64b, 75d, 75f, 76i, 77a, 77g, 78d, 89c, 102c, 112a, 112c, 112d, 138a, 146d, 163b, 164d, 166a, 169b, 169c, 169d, 169f, 180f, 192a, 193d, 194l, 194o, 199a, 203n, 209h, 209i, 210b, 217c, 217d, 217g, 217h, 217j, 217k, 217m, 227i, 227j, 247c, 257f, 257g, 257h, 326p, 333c, 342d, 342f, 352g, 352h</p>
2	Poprawa warunków wzrostu młodego pokolenia (cięcia odsłaniające)	10,09 ha	Obręb Ochronny Kromnów, oddziały – 2f, 116a
3	Usuwanie części drzew opianowanych przez owady lub grzyby, których masowe występowanie zagraża w znaczący sposób trwałości drzewostanów oraz drzew wywróconych i złamanych przy drogach, szlakach turystycznych, w pobliżu zabudowań, obiektów turystycznych, linii energetycznych, itp., stwarzających zagrożenie dla ludzi i mienia	Zgodnie z oceną Zespołu Ochrony Lasu (według potrzeb)	Obszar Parku
4	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w uprawach i młodnikach (o charakterze czyszczeń):	95,37 ha	
	1) zabiegi w uprawach (o charakterze czyszczeń wczesnych),	35,68 ha	<p>1. Obręb Ochronny Kampinos, oddziały – 109a,d, 113a, 189i,h, 191a, 192c,i, 196c, 197d,g, 198a, 199b,g, 201a, 204g, 254k, 255g, 258b, 262a.</p> <p>2. Obręb Ochronny Kromnów, oddziały – 93g, 135c, 144a, 173c, 400b,d.</p> <p>3. Obręb Ochronny Laski, oddziały - 19j, 41i, 62b, 268m</p>
	2) zabiegi w młodnikach (o charakterze czyszczeń późnych)	59,69 ha	<p>1. Obręb Ochronny Kampinos, oddziały – 185l, 201l, 227a, 255c, 277i, 297a,o, 301x, 345c,d, 362y, 363g, 389n, 412a, 415jx, hx, 418d, 419d,i.</p> <p>2. Obręb Ochronny Kromnów, oddziały – 53h, 77dx,hx, 134h, 204h, 306h, 332m, 336c, 338f, 348hx, 354b,n, 355hx,ix, 368i, 369l,k, 370a,ax, 372k, 375b,d, 384s,w, 385fx,gx, 386g, 387j.</p> <p>3. Obręb Ochronny Laski, oddziały – 268m, 275f,g, 276d, 277f, 293g, 297y, 333w,y,ax,dx, 348a,d</p>
5	Zalesienia nabytych gruntów rolnych (zalesienia na gruntach porolnych)	1,76 ha	<p>1. Obręb Ochronny Kampinos, oddziały - 307c,d,f.</p> <p>2. Obręb Ochronny Kromnów, oddział - 367kx, wieś</p>

			Miszory dz. nr 51, 52
6	Dosadzanie pożądanych dla danego siedliska gatunków drzew (dolesienia luk)	0,54 ha	Obręb Ochronny Kromnów, oddziały - 273o, 274o, 369j, wieś Rybitew dz. nr 4
7	Zalesienia nabytych gruntów rolnych w ramach realizacji zadań projektu ze źródła LIFE+: „Ochrona zasobów przyrodniczych Puszczy Kampinoskiej – obszaru Natura 2000, poprzez renaturyzację wykupionych gruntów”	20,00 ha	Obszar całego Parku – szczegółowa lokalizacja po realizacji wykupu gruntów zależna od oceny eksperta
8	Podsadzenia hodowlane luk w drzewostanach po usunięciu czeremchy amerykańskiej ( <i>Prunus serotina</i> ) i dębu czerwonego ( <i>Quercus rubra</i> )	4,00 ha	Obręb Ochronny Kampinos, oddziały - 113a, 189h,i, 192i
9	Dosadzanie pożądanych gatunków drzew w uprawach leśnych i młodnikach (poprawki i uzupełnienia)	0,73 ha	1. Obręb Ochronny Kromnów, oddziały – 59a, 73c, 348s,t, wieś Gorzewnica działka nr 29. 2. Obręb Ochronny Laski, wieś Truskawka dz. nr 138
10	Wykonanie dolesień wspierających naturalną sukcesję na nabytych gruntach w ramach realizacji zadań projektu ze źródła LIFE+: „Ochrona zasobów przyrodniczych Puszczy Kampinoskiej – obszaru Natura 2000, poprzez renaturyzację wykupionych gruntów”	80,00 ha	Obszar Parku
11	Użytkowanie istniejących plantacji świerkowych ( <i>Picea abies</i> )	2,71 ha	1. Obręb Ochronny Kromnów, oddział 77w, wieś Kromnów dz. nr 279. 2. Obręb Ochronny Laski, oddziały -26f,j, 37b
12	Odnowienie plantacji świerkowej ( <i>Picea abies</i> )	0,10 ha	Obwód Ochronny Laski, oddział – 26b
13	Zabezpieczanie mechaniczne modrzewia ( <i>Larix decidua</i> ) i cisa ( <i>Taxus baccata</i> ), w celu ograniczenia szkód powodowanych przez zwierzęta łowne przez palikowanie	155 sztuk	Obszar Parku
14	Palikowanie modrzewia i cennych gatunków drzew przy zalesianiu i dolesianiu gruntów rolnych w ramach realizacji zadań projektu ze źródła LIFE+: „Ochrona zasobów przyrodniczych Puszczy Kampinoskiej – obszaru Natura 2000, poprzez renaturyzację wykupionych gruntów”	Według potrzeb, po określeniu siedliska	Obszar Parku
15	Konserwacja ogrodzeń zabezpieczających uprawy i odnowienia leśne przed jeleniowatymi	Według potrzeb	Obszar Parku
16	Wzbogacanie składu gatunkowego granicy polno-leśnej	0,03 ha	Obwód Ochronny Kampinos, wieś Zamość, dz. nr 228
17	Wprowadzanie podszytów	0,25 ha	Obwód Ochronny Kromnów, oddział – 166h
18	Zbiór nasion i owoców z rodzimych drzew i krzewów	Według potrzeb	Obszar Parku
19	Wykaszenie roślin zielnych na powierzchni upraw leśnych	13,48 ha	
20	Jesienne poszukiwania szkodników pierwotnych sosny ( <i>Pinus sylvestris</i> ) na stałych partiach kontrolnych, w celu	501 prób	Obszar Parku

	<p>oceny zagrożenia spowodowanego przez szkodniki liściożerne, w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) strzygonia choinówka (<i>Panolis flammea</i>),</li> <li>2) poproch cetyniak (<i>Bupalus piniaria</i>),</li> <li>3) siwiotek borowiec (<i>Hyloicus pinastri</i>),</li> <li>4) barczatka sosnowka (<i>Dendrolimus pini</i>),</li> <li>5) osnuja gwiazdzista (<i>Acantholyda posticalis</i>),</li> <li>6) gatunków z rodziny borecznikowatych (<i>Diprionidae</i>)</li> </ol>		
21	Prognozowanie występowania brudnicy mniszki ( <i>Lymantria monacha</i> ) - wykładanie pułapek zapachowych (feromonowych)	51 sztuk	
22	<p>Wycinanie i wyrwanie, a w wyjątkowych przypadkach zwalczanie chemiczne obcych gatunków roślin:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) czeremchy amerykańskiej (<i>Prunus serotina</i>),</li> <li>2) robinii akacjowej (<i>Robinia pseudoacacia</i>),</li> <li>3) dębu czerwonego (<i>Quercus rubra</i>),</li> <li>4) klonu jesionolistnego (<i>Acer negundo</i>),</li> <li>5) sosny Banksa (<i>Pinus banksiana</i>)</li> </ol>	Okolo 750,00 ha	Obszar Parku
23	Ograniczenie liczebności sarny ( <i>Capreolus capreolus</i> ) zgonie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, w celu minimalizacji szkód w odnowieniach i uprawach leśnych	100 sztuk, w tym 45 kozłów, 40 kóz, 15 kozłaków	Obszar Parku
24	Ograniczenie liczebności jelenia ( <i>Cervus elpahus</i> ) zgonie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, w celu minimalizacji szkód w odnowieniach i uprawach leśnych i rolnych	25 sztuk, w tym 10 byków, 10 łań, 5 cielaków	
25	Ograniczenie liczebności dzika ( <i>Sus scrofa</i> ) zgonie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, w celu minimalizacji szkód w uprawach i płodach rolnych	400 sztuk - struktura odstrzałów zależna od wielkości i struktury populacji w danym roku	
26	Ograniczenie liczebności lisa ( <i>Vulpes vulpes</i> ), jenota ( <i>Nyctereutes pryonoides</i> ), norki amerykańskiej ( <i>Mustela vison</i> ), szopa pracza ( <i>Procyon lotor</i> ) zgonie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, w celu ochrony ptaków i drobnych ssaków	Bez ograniczeń	
27	Łagodzenie wpływu ekstremalnych warunków pogodowych na zwierzyne poprzez: <ol style="list-style-type: none"> <li>1) wykładanie lizawek dla zwierząt,</li> </ol>	Według potrzeb	Obszar Parku

	2) pogłębianie i odladzanie wodopojów na ciekach i zbiornikach wodnych, 3) udostępnianie runa - częściowe usunięcie pokrywy śnieżnej, 4) dokarmianie w skrajnie trudnych warunkach zimowych w przypadku masowego zagrożenia życia zwierząt, 5) oczyszczanie poboczy dróg w celu poprawienia widoczności wybiegającej zwierzyny		
28	Konserwacja słupków granicznych	Według potrzeb	Obszar Parku
29	Konserwacja pasów przeciwpożarowych (mineralizacja)	5,77 km	1. Obręb Ochronny Kampinos, oddziały - 297m, 304y, 308d, 316x, 334t, 372o, 373dx, 411c, 419a. 2. Obręb Ochronny Kromnów, oddziały - 229z. 3. Obręb Ochronny Laski, oddziały 111Am, 134As, 306a,y,lx,mx,ox,sx,tx,wx,307cx,308k,bx,kx,tx,309cx,310i,n,w,x,y,cx,dx,gx,kx,nx,rx,wx,xx,zx, 311m,l,o, 312d,g,h,k,n, 313c,d,f,g, 314g,333w,dx,gx,ix,339a,b,m,341d,i,l,m
30	Konserwacja punktów czerpania wody	2 punkty	1. Obręb Ochronny Kromnów, oddział 323i. 2. Obręb Ochronny Laski, oddział 26k
31	Utrzymanie przejezdności 88 dojazdów pożarowych – konserwacja	79 km	Obszar Parku
32	Remont istniejących dojazdów pożarowych poprzez utwardzenie gruntu płytami typu JOMB	Około 5 km	1. Obręb Ochronny Kampinos, oddziały – 81a, 89g,i, 99g,i, 103b, 123b, 124h, 140b, 156a, 158a, 179a, 186a, 187k, 256a, 330t, 349r, 370m,p,t, 375j, 376c, 377bx, 382m, 384f, 385 dz. 75, 76, 411a, 413a,b,d, 414b. 2. Obręb Ochronnym Kromnów, oddziały – 6k, 13g,i, 28a,c,d, 39f, 59a,b, 60a, 61b, 67a, 68b, 79b, 117d, 136a,f, 146b,c, 150a,d, 160i, 168a, 183i, 188f, 189a, 192h, 204a, 205a, 229w, 281c, 365d, 370m, 371b. 3. Obręb Ochronny Laski, oddziały – 21Ab,d,f, 61k, 64a, 76d,i, 78f, 88a,b, 105b, 107c, 124a, 127d, 128d, 129c, 138a,142a, 143a, 144b, 148c, 150a, 155a, 159h,j, 160a, 165a, 170b, 176a,b,d, 178l,m,n, 179a, 180a,f, 181a,c, 182b, 234b, 235a,b, 261f, 262h, 343r,y
33	Stabilizacja dojazdów pożarowych – zasypywanie dołów kruszywem naturalnym	Według potrzeb	Obszar Parku
34	Porządkowanie terenów przyległych do dróg publicznych i szlaków turystycznych z materiałów łatwopalnych i pozostałości po wyróbce drewna	64,38 ha	1. Obręb Ochronny Kampinos, oddziały – 129f, 199a, 219d, 281bx,cx, 337a, 339l,m, 355b,i, 360z, 369l, 370a, 371f, 372c,d,f, 419l, 449g. 2. Obręb Ochronny Kromnów, oddziały – 16i, 17i, 31a,b, 22b, 37f, 57c, 60b, 62c, 82h, 116a, 123a, 215f, 229w, 350s, 357w, 361bx, 368ox, 375b,d,h, 377k, 386g. 3. Obręb Ochronny Laski, oddziały – 43b, 45i, 64b, 89c, 112a, 134Ak,i, 146d, 166a, 169c,d, 192a, 193d, 194l,o, 203n, 209h,i, 210b, 217a,d,g,h,i,j,k,l,m, 227i,j, 257g, 312y,z, 326p, 333c, 334a, 342d,f, 348b,f, 352g,h
35	Usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej spod linii energetycznych i wokół transformatorów	Według potrzeb	Obszar Parku

36	1. Naprawa i wymiana słupów, tablic informacyjnych i ostrzegawczych dotyczących zabezpieczenia przeciwpożarowego lasu. 2. Oznakowanie dojazdów pożarowych		
37	Ustawienie tablic o zakazie wstępu do lasu	Według potrzeb	
38	Prowadzenie letnich obserwacji przeciwpożarowych na wieżach, w obrębach i obwodach ochronnych oraz w punkcie alarmowo-dyspozycyjnym Parku	7 wież, zależnie od zagrożenia	
39	Odkrzaczanie wrzosowiska w ramach realizacji zadań projektu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) – „Czynna ochrona rzadkich gatunków bezkręgowców i ptaków siedlisk otwartych w Kampinoskim Parku Narodowym”	10,00 ha	Obręb Ochronny Laski, oddział 334h,j,k
40	Wykaszenie luk w drzewostanach w ramach realizacji zadań projektu ze środków EFRR w ramach POIiŚ – „Czynna ochrona rzadkich gatunków bezkręgowców i ptaków siedlisk otwartych w Kampinoskim Parku Narodowym”	10,00 ha	Obręb Ochronny Laski, oddział 334k
41	Naprawa nawierzchni dróg gospodarczych	Według potrzeb	Obszar Parku
42	Ochrona muraw napiaskowych poprzez usuwanie podrostu drzew i krzewów i nadmiaru warstwy mszystej	0,10 ha Według potrzeb	1. Obręb Ochronny Kromnów, oddział 188, 2. Inne miejsca występowania
43	Wycinanie lub karczowanie (w zależności od ekologii gatunku) wybranych pojedynczych stanowisk obcych zielnych gatunków roślin (wielokrotnie powtarzane w sezonie): 1) kolczurka klapowana ( <i>Echinocystis lobata</i> ), 2) niecierpek gruczołowaty ( <i>Impatiens glandulifera</i> ), 3) niecierpek drobnokwiatowy ( <i>Impatiens parviflora</i> ), 4) rdestowiec japoński ( <i>Reynoutria japonica</i> ), 5) nawłóć olbrzymia ( <i>Solidago gigantea</i> ), 6) nawłóć kanadyjska ( <i>S. canadensis</i> )	0,5 ha, według potrzeb	Obszar Parku

#### B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja <sup>1)</sup>
1	Ochrona cennych płatów siedlisk dogodnych dla rozwoju rzadkich gatunków motyli, poprzez: 1) wykaszanie łąk,	67,00 ha	1. Obręb Ochronny Kampinos, oddział 420d,f. 2. Obręb Ochronny Laski, oddziały - 115d,k, 198k, 227f, 228h, 135n, 309k, 334m

	2) usuwanie pokosu, 3) stogowanie siana w ramach realizacji zadań projektu ze środków EFRR w ramach POIiŚ - „Czynna ochrona rzadkich gatunków bezkręgowców i ptaków siedlisk otwartych w Kampinoskim Parku Narodowym”		
2	Budowa kładki drewnianej na ścieżce edukacyjnej „Wokół Opalenia”, w celu ograniczenia wydeptywania siedlisk rzadkich gatunków motyli, w ramach realizacji zadań projektu ze środków EFRR w ramach POIiŚ - „Czynna ochrona rzadkich gatunków bezkręgowców i ptaków siedlisk otwartych w Kampinoskim Parku Narodowym”	310 m	Obręb Ochronny Laski, oddział 198k
3	Odkrzaczanie i koszenie łąk oraz usuwanie pokosu w celu ochrony cennych płatów łąk wilgotnych i zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych (siedlisko przyrodnicze z załącznika I dyrektywy 92/43/EWG) i gatunków z nimi związanych, w tym: 1) pełnika europejskiego ( <i>Trollius europaeus</i> ), 2) goździka pysznego ( <i>Dianthus superbis</i> ), 3) goryczki wąskolistnej ( <i>Gentiana pneumonanthe</i> ), 4) kosańca syberyjskiego ( <i>Iris sibirica</i> ), 5) staroduba łąkowego ( <i>Ostericum palustre</i> ) (gatunek z załącznika II dyrektywy 92/43/EWG)	5,00 ha  Według potrzeb	1. Obręb Ochronny Laski, oddział 320, 376, Obręb Ochronny Kampinos, oddział 420. 2. W innych miejscach występowania
4	Wycinanie lub karczowanie (w zależności od ekologii gatunku) wybranych pojedynczych stanowiskach obcych zielnych gatunków roślin (wielokrotnie powtarzane w sezonie): 1) kolczurka klapowana ( <i>Echinocystis lobata</i> ), 2) niecierpek gruczołowaty ( <i>Impatiens glandulifera</i> ), 3) niecierpek drobnokwiatowy ( <i>Impatiens parviflora</i> ), 4) rdestowiec japoński ( <i>Reynoutria japonica</i> ), 5) nawłóć olbrzymia ( <i>Solidago gigantea</i> ), 6) nawłóć kanadyjska ( <i>S. canadensis</i> )	1,5 ha, według potrzeb	Obszar Parku
5	Koszenie łąk i usuwanie pokosu w ramach realizacji zadań projektu ze	62,44 ha	Obszar Parku

	źródła LIFE+ oraz NFOŚiGW – „Ochrona zasobów przyrodniczych Puszczy Kampinoskiej – obszaru Natura 2000, poprzez renaturyzację wykupionych gruntów”		
6	Odkrzaczanie powierzchni łąk w ramach realizacji zadań projektu ze źródła LIFE+ oraz NFOŚiGW – „Ochrona zasobów przyrodniczych Puszczy Kampinoskiej – obszaru Natura 2000, poprzez renaturyzację wykupionych gruntów”	30,00 ha	Obszar Parku
7	Koszenie i odkrzaczanie łąk w ramach realizacji projektu pn. „Ochrona gatunków i siedlisk w Kampinoskim Parku Narodowym – obszarze N2000, poprzez wykup i zagospodarowanie gruntów”	Około 40 ha	1. Kompleks „Sieraków” Obwód Ochronny Sieraków: wieś Sieraków oddział 320s,x, część działek nr ewidencyjny - 312/3, 316/3, 318, 473. 2. Kompleks „Aleksandrów” Obwód Ochronny Dąbrówka i Obwód Ochronny Wiersze, wieś Aleksandrów działki nr - 26, 27, 49, 50 i 108. 3. Kompleks „Dąbrówka” Obwód Ochronny Dąbrówka – wieś Dąbrówka, oddziały - 290l,n,o, 318a,f,g, działki nr - 40, 44, 48, 88, 98/1, 100. 4. Kompleks „Sowia Wola” Obwód Ochronny Dąbrówka, wieś Sowia Wola, oddziały - 289b,c,h,i,j,m,n, działki nr - 4, 17, 30, 31, 33, 34, 36, 37, 50, 52, 58, 59. 5. Kompleks „Górki” Obwód Ochronny Wilków, wieś Górki Kampinoskie, oddziały - 332a,c,f,g,h,i,j,k,l, działki nr - 196, 204. 6. Kompleks „Famułki Brochowskie” Obwód Ochronny Przyćmień, wieś Famułki Brochowskie działka nr 216. 7. Kompleks „Wiejca” Obwód Ochronny Zamczysko, wieś Wiejca, oddział 358h, 359c
8	Zapobieganie naturalnemu pojawianiu się niepożądanych gatunków roślin (sukcesji) przez wykaszanie krzewów i odrośli	3,32 ha	Obręb Ochronny Kampinos, oddziały - 172f, 204t, 204r, 389a
9	Koszenie łąk przez miejscowych rolników, na terenach bezpośrednio przyległych do użytkowanych przez nich gruntów w ramach zbioru traw	28,00 ha	1. Obręb Ochronny Kampinos: 1) oddział 275cx, 355s, 2) wieś Aleksandrów dz. nr 45, 3) wieś Kiścinne dz. nr 88/2. 2. Obręb Ochronny Kromnów: 1) oddziały - 19h,i,j,k,l, 302c,f,g,j 2) wieś Cisowe dz. nr 7, 23, 56, 81, 3) wieś Górki dz. nr 121, 128, 288, 4) wieś Zamość dz. nr 52. 3. Obręb Ochronny Laski, oddziały - 306bx,zx, 307b,w,x,y,bx,dx,gx,fx,d,w, 308dx, 309w,y, gx, 310p,313i,l
10	Użytkowanie gruntów rolnych przez miejscowych rolników w ramach umów dzierżawy	82,00 ha	1. Obręb Ochronny Kampinos: 1) oddziały - 170g, 219i,f,j, 288b, 298b,t,dx,dy,304x,y,bx, cx,fx, 325l,o,s,x,y,z, 2) wieś Górki część dz. nr 381/3, 3) wieś Famułki Brochowskie część dz. 283, 4) wieś Roztoka część dz. 21/1. 2. Obręb Ochronny Kromnów: 1) oddziały – 20j,k, 216a,b,c,f,l, 273n, 291ax,cx, 292d,o, 297l, 299c,d,fx, 300c, 301a,c, 302c,f,g,i,l, 304g, 306a, 325cx,gx, 328m, 355dx,fx, 410l, 412b,c,d,f,g,h,i,j, 419c,k, 2) wieś Nowa Dąbrowa dz. nr 67/1,



			<p>3) wieś Górki część dz. nr 145, 172, 319, 194,  4) wieś Kromnów dz. 283/1.  3. Obręb Ochronny Laski, oddziały – 115c, 310w,hx,by,  312c,i,j, 323t,ax, 324y,lx 325t,w,x,y,cx,mx,rx,tx, 345c</p>
11	<p>Zachowanie ekosystemów otwartych w ramach dzierżaw rolnośrodowiskowych przez:</p> <p>1) usuwanie krzewów,  2) koszenie,  3) usuwanie pokosu</p>	639,84 ha	<p>1. Tereny łąkowe przeznaczone pod wieloletnią dzierżawę (5 lat) - w ramach umów dzierżawy dla osób uczestniczących w programach rolno-środowiskowych.  2. Obręb Ochronny Kampinos:  1) oddziały - 59a,b, 170h, 212c, 245d,f, 275b,o,ax,dx,fx, 284a,b, 295c, 310a,b, 311j, 312b,c,d,f,g, 313a,b,c, 314a,b,c, 317a, 320a, 322h, 324g,h,i,j,l,m,n, 325c,d,f,g,h,i,k,l,m,n,p,r,w,ax, 326a,b,c,d,f,g,h, 328c,d,f,g,h,i,j,k,l,m,n,o, 331a,b, 333a,b,c, 334a,b,c,d,o, 335a,b,c,d,f,h,k, 336a,b,c,f, 342a,b,c,d,f,g,h,i,j,k,l, 343a,c,d,f,g,h,i,j,k,l,m, 361c,d,f, 362c,f,g,h, 364c,i,j,k, 366m, 368w, 390a,b,c, 391a, 392a, 393a,b,g,h,i, 394a, 396l,i,k, 398p, 399i, 400a,d,i,k,o, 401c,g, 402d, 403c,f, 404d, 405b,j,k,l,p, 406d,r,x,cx,dx,fx,hx, 407f, 408b,i,p, 409b,d,i,m,n, 425b,c, 452d,g,h,  2) wieś Górki, cz. dz. nr 339,  3) wieś Famułki Brochowskie dz. nr - 60, 68, 72, 78 cz., 84 cz., 90, 98, 101, 113, 152, 157 cz., 159 cz., 160, 161, 162, 165, 181 cz., 182, 192, cz. 283, 376 cz.,  4) wieś Kiścinnie- Krogulec, część dz. nr 86.  5) wieś Lasocin dz. 342, 354, cz.dz. nr 247, 341  6) wieś Zaborówek, dz. 455, cz.dz. nr- 331, 333, 334, 335, 337, 339, 344, 355, 362, 366, 393, 396, 398, 422, 424.  3. Obręb Ochronny Kromnów:  1) oddziały - 322p, 324o, 325i,r,y,z,cx, 326o,r,,s,ax,bx, 327d,f,g,h,i, 328o,p, 369r,ax, 381y,z, 384d,f,g,h,i,n,o,p,r,t, 393a,b,c,g,f,i,j,l,m,o,p,s,t, 398l,m,n,o,  2) wieś Famułki Brochowskie dz. nr - 2 cz., 4 cz., 13 cz., 19 cz., 25 cz.,30 cz., 40, 47 cz., 53,  3) wieś Famułki Królewskie dz. nr - 207cz., 254 cz.,  4) Nowa Dąbrowa dz. nr - 3 cz., 9 cz.,13 cz., 27 cz., 34/2 cz., 41, 48, 60/1, 62, 63/1, 69, 70/1, 160/1, 168, 170/1 cz., 182,  5) wieś Władysławów dz. nr - 67 cz., 79 cz.  4. Obręb Ochronny Laski:  1) oddziały - 309g,ax, 310b,c,j,  2) wieś Janówek działki nr 35, 84</p>
12	<p>Kontrola gatunków inwazyjnych w ramach realizacji zadań projektu ze źródła LIFE+ oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) – „Ochrona zasobów przyrodniczych Puszczy Kampinoskiej – obszaru Natura 2000, poprzez renaturyzację wykupionych gruntów”</p>	200,00 ha	Obszar Parku
13	<p>Nabywanie gruntów prywatnych położonych w granicach Parku w ramach realizacji zadań projektu ze źródła LIFE+ oraz NFOŚiGW – „Ochrona zasobów przyrodniczych Puszczy Kampinoskiej – obszaru Natura 2000, poprzez renaturyzację</p>	27,00 ha	Obszar Parku

	wykupionych gruntów”		
14	Nabywanie gruntów prywatnych położonych w granicach Parku w ramach realizacji zadań projektu ze źródła EFRR (POIiŚ) „Ochrona gatunków i siedlisk w Kampinoskim Parku Narodowym – obszarze N2000, poprzez wykup i zagospodarowanie gruntów”	Okolo 25 ha	Obszar Parku
15	Rozebranie 18 gospodarstw zabudowanych w ramach realizacji zadań projektu ze źródła LIFE+ oraz NFOŚiGW – „Ochrona zasobów przyrodniczych Puszczy Kampinoskiej – obszaru Natura 2000, poprzez renaturyzację wykupionych gruntów”	18 gospodarstw	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wieś Dąbrówka dz. ewid. nr 12.</li> <li>2. Wieś Famułki Królewskie dz. ewid. nr 170/1.</li> <li>3. Wieś Famułki Królewskie dz. ewid. nr 170/2.</li> <li>4. Wieś Gorzewnica dz. ewid. nr 3/2.</li> <li>5. Wieś Górki dz. ewid. nr 63.</li> <li>6. Wieś Granica dz. ewid. nr 67.</li> <li>7. Wieś Kiścinnie-Krogulec dz. ewid. nr 94.</li> <li>8. Wieś Lasocin dz. ewid. nr 249.</li> <li>9. Wieś Łubiec dz. ewid. nr 7.</li> <li>10. Wieś Mariew dz. ewid. nr 15.</li> <li>11. Wieś Mariew dz. ewid. nr 62/2.</li> <li>12. Wieś Nowa Dąbrowa dz. ewid. nr 50/1.</li> <li>13. Wieś Roztoka dz. ewid. nr 9.</li> <li>14. Wieś Sowia Wola Fol. dz. ewid. nr 52.</li> <li>15. Wieś Stara Dąbrowa dz. ewid. nr 182.</li> <li>16. Wieś Wólka dz. ewid. nr 22/1.</li> <li>17. Wieś Zamość dz. ewid. nr 244.</li> <li>18. Wieś Nowa Dąbrowa dz. ewid. nr 32</li> </ol>
16	Rozebranie 3 gospodarstw zabudowanych, wykupionych z EFRR (POIiŚ) z projektu „Ochrona gatunków i siedlisk w Kampinoskim Parku Narodowym – obszarze N2000, poprzez wykup i zagospodarowanie gruntów”	3 gospodarstwa	Obszar Parku
17	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ograniczenie liczebności dzika (<i>Sus scrofa</i>) zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, w celu minimalizacji szkód w uprawach i płodach rolnych.</li> <li>2. Zabezpieczanie pól środkami zapachowymi.</li> <li>3. Grodzenie</li> </ol>	400 sztuk struktura odstrzałów zależna od wielkości i struktury populacji w danym roku	Obszar Parku
18	Ograniczenie liczebności sarny ( <i>Capreolus capreolus</i> ) zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, w celu minimalizacji szkód w odnowieniach i uprawach leśnych	100 sztuk, w tym 45 kozłów, 40 kóz, 15 koźlaków	
19	Ograniczenie liczebności jelenia ( <i>Cervus elpahus</i> ) zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, w celu minimalizacji szkód w odnowieniach i uprawach leśnych i rolnych	25 sztuk, w tym 10 byków, 10 łań, 5 cielaków	
20	Ograniczenie liczebności lisa ( <i>Vulpes vulpes</i> ), jenota ( <i>Nyctereutes pryonoides</i> ), norki amerykańskiej	Bez ograniczeń	

	( <i>Mustela vision</i> ), szopa pracza ( <i>Procyon lotor</i> ) zgonie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, w celu ochrony ptaków i drobnych ssaków		
21	Dwukrotne koszenie roślinności zielnej i usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej (VI-X) wewnątrz oraz na zewnątrz ogródka meteorologicznego	Około 1 ha	Obręb Ochronny Kampinos, Obwód Ochronny Kampinos, oddział 172Af

### C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja <sup>1)</sup>
1	1. Spowalnianie odpływu wód powierzchniowych. 2. Zwiększanie małej retencji. 3. Zasypywanie zbędnych odcinków rowów melioracyjnych. 4. Uzupełnienie wypłukanej przez wodę ziemi (z przetamowań i wałów ziemnych). 5. Remont drewnianych przegród. 6. Naprawa innych uszkodzeń w istniejących przetamowaniach	Według potrzeb	Obszar Parku
2	Przyspieszanie odpływu wód powierzchniowych w przypadku wyjątkowo wysokich, długo utrzymujących się stanów wysokich wód powodujących zagrożenie dla ludzi i mienia	Według potrzeb	Obszar Parku
3	Utrzymanie i prowadzenie monitoringu wód podziemnych i powierzchniowych	39 punktów pomiaru (piezometrów)	Obszar Parku
4	Utrzymanie i prowadzenie monitoringu pogody	1. 3 punkty meteorologiczne. 2. 5 punktów opadowych	1. Obręb Ochronny Kampinos, oddziały - 172A, 205, 275. 2. Obręb Ochronny Kromnów, oddziały - 276, 419. 3. Obręb Ochronny Laski, oddziały - 2, 206, 333
5	Renaturalizacja stosunków wodnych w celu powstrzymania degradacji przyrodniczej i poprawienia stanu różnorodności biologicznej oraz zachowania i poprawy stanu zjawisk zależnych od wód	Według potrzeb	Obszar Parku
6	Modernizacja grobli przeciwpowodziowej w Sadowej w ramach projektu Life+ Nature „Ochrona i renaturyzacja mokradeł obszaru Natura 2000 „Puszcza Kampinoska” NAT/PL/000084	Około 900 m	Obręb Ochronny Laski, oddziały 34, 35, 36
7	Likwidacja rowów melioracyjnych w ramach projektu Life+ Nature „Ochrona i renaturyzacja mokradeł obszaru Natura 2000 „Puszcza Kampinoska” NAT/PL/000084	Około 800 m	Obręb Ochronny Kampinos, Obwód Ochronny Grabina

D. Ochrona przyrody nieożywionej, gleb, walorów widokowych oraz obszaru Parku przed penetracją ludzką

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja <sup>1)</sup>
1	Przeciwdziałanie osuwaniu się wydm	Naprawa 30 drewnianych płotków przeciwoerozyjnych	Obręb Ochronny Kromnów, oddziały - 136-138, 178-183, 184-188
2	Ochrona i kształtowanie walorów widokowych - ogławianie wierzb	20 sztuk wierzb	Obręb Ochronny Kromnów, oddział – 376l, 387j, 388a
3	Ochrona obszarów Parku przed nadmierną penetracją ludzką: 1) konserwacja istniejących szlabanów, 2) ustawianie ogrodzeń i „barier”	Według potrzeb	Obszar Parku
4	1. Ochrona obszarów Parku przed nadmiernym ruchem turystycznym. 2. Bieżąca naprawa, konserwacja, odbudowa i budowa infrastruktury turystycznej	Według potrzeb	Obszar Parku
5	Konserwacja leśnych mogił z okresu II Wojny Światowej	Według potrzeb	
6	Konserwacja cmentarzy z okresu II Wojny Światowej – zadanie realizowane we współpracy z Wojewodą Mazowieckim, okolicznymi gminami i parafiami		
7	Konserwacja miejsca pochówku Żydów		
8	1. Uporządkowanie cmentarza kolonistów niemieckich, konserwacja i opieka nad cmentarzem. 2. Odkrzaczenie oraz inne czynności według wskazań Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków	Według potrzeb	Obręb Ochronny Laski, oddział 2f
9	1. Ochrona obszarów Parku przed nadmierną penetracją ludzką. 2. Wytyczenie i oznakowanie szlaków turystyki konnej	Według potrzeb	Obszar Parku
10	Konserwacja i ochrona na terenie wykupionych nieruchomości: 1) kapliczek, 2) krzyży przydrożnych, 3) tablic pamiątkowych, 4) pomników	Według potrzeb	
11	1. Opieka nad cmentarzami kolonistów „olenderskich”. 2. Budowa ogrodzeń. 3. Usunięcie krzewów. 4. Ustawianie tablic informacyjnych		1. Obręb Ochronny Kromnów, oddziały - 367dx, 391m. 2. Obręb Ochronny Kampinos działka nr 2 we wsi Karolinów
12	Opieka nad Sosną Powstańców 1863 r.		Obręb Ochronny Kampinos, oddział - 82d

E. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja <sup>1)</sup>
1	Monitoring zbiorowisk roślinnych: 1) muraw szcztolichowych <i>Spergulo vernalis-Corynephorum canescentis</i> , 2) muraw piaskowych, w tym <i>Sileno otitis-Festucetum</i> , 3) torfowisk wysokich, w tym <i>Sphagnetum magellanicum</i> , 4) borów suchych <i>Cladonio-Pinetum</i> , 5) borów świeżych <i>Peucedano-Pinetum</i> , 6) borów wilgotnych <i>Molinio (caeruleae)-Pinetum</i> , 7) borów bagiennych <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , 8) borów mieszanych, w tym <i>Ouerco roboris-Pinetum</i> , 9) dąbrów świetlistych <i>Potentillo albae-Quercetum petraeae</i>	Według potrzeb	Obszar Parku
2	Monitoring wybranych szczególnie cennych gatunków roślin		
3	Monitoring restytuowanej populacji cisa pospolitego ( <i>Taxus baccata</i> )		
4	Inwentaryzacja grzybów, w tym zbiór owocników do dokumentacji i oznaczenia		
5	Inwentaryzacja roślinności rzeczywistej pasów wydmowych		
6	Inwentaryzacja roślinności wodnej i nadwodnej		
7	Monitoring: 1) muchołówki małej ( <i>Ficedula parva</i> ), 2) ptaków szponiastych, 3) bociana czarnego ( <i>Ciconia nigra</i> ), 4) żurawia ( <i>Grus grus</i> ), 5) derkacza ( <i>Crex crex</i> )		
8	Budowa ścieżek edukacyjnych		
9	Inwentaryzacja pachnicy dębowej ( <i>Osmoderma eremita</i> ), zgniotka cynobrowego ( <i>Cucujus cinnaberinus</i> ) i chrząszczy saproksylicznych		
10	Monitoring populacji motyli, roślin pokarmowych larw motyli oraz ptaków, będących docelowymi gatunkami ochrony w ramach realizacji zadań projektu finansowanego w ramach funduszy EFRR w ramach POIiŚ – „Czynna ochrona rzadkich gatunków bezkręgowców i ptaków siedlisk otwartych w Parku”		
11	Modernizacja i przystosowanie dla potrzeb osób niepełnosprawnych ścieżki edukacyjnej „Do Leśnego Ogródka Botanicznego”		
12	Monitoring przyrodniczy	Według potrzeb	Obszar Parku
13	Monitoring stanów wód powierzchniowych i podziemnych	56 piezometrów, 20 punktów wodowskazowych	Obszar Parku
14	Monitoring wpływu działań podjętych w ramach projektu Life+ Nature „Ochrona i renaturyzacja mokradeł obszaru Natura 2000 „Puszcza Kampinoska” NAT/PL/000084	Według potrzeb	Obszar Parku

III. Sposoby ochrony czynnej na obszarach ochrony krajobrazowej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja <sup>1)</sup>
1	Nabywanie nieruchomości prywatnych położonych w granicach Parku	Według możliwości	Obszar Parku
2	Produkcja materiału sadzeniowego	3,08 ha	Gospodarstwo Szkółkarskie w Julinku

3	Propagowanie sadzenia gatunków rodzimych drzew i krzewów przy gospodarstwach prywatnych (i szerzej – w otulinie Parku)	Według możliwości	Obszar Parku
4	Zwalczanie chemiczne i biologiczne chorób grzybowych materiału sadzeniowego	0,215 ha	Gospodarstwo Szkółkarskie w Julinku
5	Kontrolne poszukiwania owadów w glebie	Według potrzeb	Grunty rolne do zalesień i Gospodarstwo Szkółkarskie w Julinku
6	Ograniczenie liczebności sarny ( <i>Capreolus capreolus</i> ) zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, w celu minimalizacji szkód w odnowieniach i uprawach leśnych	100 sztuk, w tym 45 kozłów, 40 kóz, 15 koźlaków	Obszar Parku
7	Ograniczenie liczebności jelenia ( <i>Cervus elaphus</i> ) zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, w celu minimalizacji szkód w odnowieniach i uprawach leśnych i rolnych	25 sztuk, w tym 10 byków, 10 łań, 5 cielaków	
8	Ograniczenie liczebności dzika ( <i>Sus scrofa</i> ) zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, w celu minimalizacji szkód w uprawach i płodach rolnych	400 sztuk - struktura odstrzałów zależna od wielkości i struktury populacji w danym roku	
9	Ograniczenie liczebności lisa ( <i>Vulpes vulpes</i> ), jenota ( <i>Nyctereutes pryonoides</i> ), norki amerykańskiej ( <i>Mustela vison</i> ), szopa pracza ( <i>Procyon lotor</i> ) zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, w celu ochrony ptaków i drobnych ssaków	Bez ograniczeń	
10	Ochrona przeciwpożarowa: 1) konserwacja pasów przeciwpożarowych (mineralizacja),  2) konserwacja punktów czerpania wody, 3) utrzymanie przejezdności 20 dojazdów pożarowych – konserwacja, 4) usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej pod liniami energetycznymi i wokół transformatorów, 5) usuwanie zbędnych przewodów energetycznych, słupów energetycznych i telekomunikacyjnych, 6) naprawa i wymiana słupów, tablic informacyjnych i ostrzegawczych dotyczących zabezpieczenia przeciwpożarowego lasu, 7) oznakowanie dojazdów pożarowych, 8) ustawienie tablic o zakazie wstępu do lasu, 9) prowadzenie letnich obserwacji przeciwpożarowych na wieżach, w obrębach i obwodach ochronnych oraz w punkcie alarmowo-dyspozycyjnym Parku	2,82 km	1. Obręb Ochronny Kampinos: 1) oddziały - 152a, 157h, 172Ar, 253p, 366f, 368h, 2) wieś Korfowe działka nr 77. 2. Obręb Ochronny Kromnów, oddziały - 84k, 180f, 420a. 3. Obręb Ochronny Laski, oddziały - 81b, 194f,g,i,j
		1 sztuka	Obręb Ochronny Laski, oddział - 369b
		2,5 km	Obszar Parku
		Według potrzeb	

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja <sup>1)</sup>
1	Nabywanie nieruchomości prywatnych położonych w granicach Parku	Według możliwości	Obszar Parku
2	1. Ograniczeni liczebności dzika ( <i>Sus scrofa</i> ) zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, w celu minimalizacji szkód w uprawach i płodach rolnych. 2. Zabezpieczanie pól środkami zapachowymi oraz przez grodzenie	400 sztuk - struktura odstrzałów zależna od wielkości i struktury populacji w danym roku	Obszar Parku
3	Ograniczenie liczebności sarny ( <i>Capreolus capreolus</i> ) zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, w celu minimalizacji szkód w odnowieniach i uprawach leśnych	100 sztuk, w tym 45 kozłów, 40 kóz, 15 koźlaków	
4	Ograniczenie liczebności osobników z gatunku jeleni ( <i>Cervus elpahus</i> ) zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, w celu minimalizacji szkód w odnowieniach i uprawach leśnych i rolnych	25 sztuk, w tym 10 byków, 10 łań, 5 cielaków	
5	Ochrona ptaków i drobnych ssaków przez ograniczenie liczebności: 1) lisa ( <i>Vulpes vulpes</i> ), 2) jenota ( <i>Nyctereutes procyonoides</i> ), 3) norki amerykańskiej ( <i>Mustela vision</i> ), 4) szopa pracza ( <i>Procyon lotor</i> ), 5) bażanta ( <i>Phasianus colchicus</i> ) zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie	Bez ograniczeń	
6	Monitoring wód podziemnych i powierzchniowych	1 punkt pomiarowy (piezometr)	
7	Użytkowanie terenów rolnych	20,48 ha	1. Obręb Ochronny Kampinos: 1) oddział 219f, 2) wieś Lasocin działki nr 21, 22. 2. Obręb Ochronny Kromnów, oddział 419k. 3. Ośrodek Hodowli Żubrów w Smardzewicach (OHŻ), oddział 1a, 3b,c,d, f,g,h,i,j
8	Wykup gruntów w ramach projektu Life+ Nature „Ochrona i renaturyzacja mokradeł obszaru Natura 2000 „Puszcza Kampinoska” NAT/PL/000084	120 ha	Obszar Parku
9	Koszenie inicjujące łąk w ramach projektu Life+ Nature „Ochrona i renaturyzacja mokradeł obszaru Natura 2000 „Puszcza Kampinoska” NAT/PL/000084		Obręb Kampinos, obręb ewidencyjny Brochów Łąki, grunty wsi Łubiec i Kępiaste

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja <sup>1)</sup>
1	Utrzymanie ziemnego zbiornika retencyjno-infiltrującego, pełniącego również funkcję gromadzenia części oczyszczonych wód pościekowych z oczyszczalni ścieków „Mokre Łąki”	1,71 ha	Obręb Ochronny Laski, oddział 222a
2	Renaturalizacja stosunków wodnych w celu powstrzymania degradacji przyrodniczej i poprawienia stanu różnorodności	Według potrzeb	Obszar Parku

	biologicznej oraz zachowania i poprawy stanu zjawisk zależnych od wód, w tym konserwacja kanałów melioracyjnych – nakaz płatniczy Spółki Wodnej w Starych Babicach - powierzchnia gruntu Parku w zasięgu urządzeń melioracyjnych	9,80 ha	
3	Ogroblowanie kanałów podstawowych w ramach projektu Life+ Nature „Ochrona i renaturyzacja mokradeł obszaru Natura 2000 „Puszcza Kampinoska” NAT/PL/000084	Okolo 7,6 km	Obręb Kromnów, obręb ewidencyjny Brochów Łąki, grunty wsi Łubiec i Kępiaste
4	Budowa piętrzeń na kanałach w ramach projektu Life+ Nature „Ochrona i renaturyzacja mokradeł obszaru Natura 2000 „Puszcza Kampinoska” NAT/PL/000084	Okolo 40 progów	Obszar Parku
5	widacja rowów melioracyjnych w ramach projektu Life+ Nature „Ochrona i renaturyzacja mokradeł obszaru Natura 2000 „Puszcza Kampinoska” NAT/PL/000084	Okolo 2,5 km	Obręb Kampinos, obręb ewidencyjny Brochów Łąki

#### D. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja <sup>1)</sup>
1	Konserwacja i ochrona cmentarzy z okresu II Wojny Światowej	Według potrzeb	1. Obręb Ochronny Laski, oddziały - 210c, 298g, działka nr 118. 2. Obręb Ochronny Kampinos, oddział 173f
2	Konserwacja i ochrona kapliczek, krzyży przydrożnych, tablic pamiątkowych i pomników		Obszar Parku
3	Ochrona obszarów Parku przed nadmierną penetracją ludzką: 1) bieżąca konserwacja, naprawa, odbudowa i budowa infrastruktury turystycznej, odnowienie oznakowania szlaków turystycznych, zmiana przebiegu szlaków, wytyczenie szlaków łącznikowych, 2) modernizacja parkingów, budowa infrastruktury towarzyszącej, 3) wytyczenie i wyznakowanie szlaków turystyki konnej, 4) wytyczenie i wyznakowanie szlaku do Zbiornika Mokre Łąki	Według potrzeb	Obszar Parku  1. Obręb Ochronny Laski, oddziały - 3d, 135t, 227b, 208h, 326n. 2. Obręb Ochronny Kromnów, oddziały - 67b, 84k  Obszar Parku  Obręb Ochronny Laski, oddziały - 223, 224, 225
4	1. Aleja III Tysiąclecia – konserwacja i utrzymanie obiektu. 2. Sadzenie kolejnych dębów	1 obiekt	Ośrodek Dydaktyczno – Muzealny w Granicy
5	1. Kompleksowa modernizacja i adaptacja do celów edukacji kompleksu budynków na terenie Ośrodka Dydaktyczno - Muzealnego w Granicy, w tym budynków zabytkowych (siedziba Obrębu Ochronnego Kampinos i Muzeum Puszczy Kampinoskiej). 2. Edukacyjne zagospodarowanie terenu		
6	Ochrona obszaru Parku przed nadmiernym ruchem turystycznym, poprzez modernizację istniejącego parkingu, urządzenie terenów rekreacyjnych oraz budowę wiaty wielofunkcyjnej wraz ze szczelnym zbiornikiem na ścieki	1 obiekt	Obręb Ochronny Kampinos, oddziały - 172Aw,x, 366i
7	Ochrona obszarów Parku przed nadmiernym ruchem turystycznym, przez modernizację	1 obiekt	Obręb Ochronny Laski, oddział – 188a,h, i,1, 186a



	istniejącego parkingu i zagospodarowanie polany wypoczynkowej oraz urządzenie ścieżki edukacyjnej		
8	1. Upowszechnianie wiedzy o Parku, wiedzy przyrodniczej, ekologicznej i zasad zrównoważonego rozwoju, poprzez działania edukacyjne i informacyjne: 1) prowadzenie zajęć edukacyjnych, ośrodków edukacyjnych i punktów informacyjnych, 2) organizacja wydarzeń edukacyjnych (festiwale, szkolenia, warsztaty, konkursy, wernisaże, wystawy, festyny, kampanie informacyjne i promocyjne). 2. Działalność wydawnicza. 3. Komunikacja społeczna. 4. Sympozja. 5. Seminaria, konferencje	Według potrzeb	1. Centrum Edukacji w Izabelinie. 2. Ośrodek Dydaktyczno – Muzealny w Granicy. 3. OHŻ. 4. Stacja Bazowa Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrody” Kampinos” w Granicy. 5. Obszar Parku
9	1. Ochrona elementów dawnych fortyfikacji. 2. Zabezpieczenie przed niekontrolowaną penetracją	4 obiekty	1. Fort V Dębina. 2. Fort VII Cybulice. 3. Prochownie Generała Zajączka. 4. Grochalskie Piachy
10	1. Prowadzenie Muzeum Puszczy Kampinoskiej. 2. Uzupełnienie i konserwacja zbiorów	1 obiekt	Ośrodek Dydaktyczno – Muzealny w Granicy
11	1. Prowadzenie Centrum Edukacji w Izabelinie. 2. Uzupełnienie i konserwacja zbiorów ekspozycji stałej „Przyroda i historia Puszczy Kampinoskiej”	1 obiekt	Centrum Edukacji w Izabelinie
12	Rozbudowa infrastruktury terenowej, poprzez zagospodarowanie modelu wydmy i urządzenie ogródka roślinności puszczańskiej	1 obiekt	1. Centrum Edukacji w Izabelinie. 2. Obręb Ochronny Laski, oddział - 209d, 209f
13	Usuwanie wyrobów zawierających azbest, poprzez: 1) likwidację nielegalnych składowisk, 2) wymianę pokryć dachowych na nowe w obiektach stanowiących własność Parku	Według możliwości	Obszar Parku
14	Wykonanie audytów energetycznych i termomodernizacja budynków mieszkalnych i gospodarczych Parku		
15	Rozbiórka obiektów budowlanych, zbędnych dla realizacji zadań ochronnych, na nieruchomościach będących w użytkowaniu wieczystym Parku		
16	Rozbiórka obiektów budowlanych w ramach realizacji zadań projektów: 1) „Ochrona zasobów przyrodniczych Puszczy Kampinoskiej – obszaru Natura 2000, poprzez renaturyzację wykupionych gruntów”, w ramach LIFE+, 2) „Ochrona gatunków i siedlisk w Parku – obszarze Natura 2000, poprzez wykup i zagospodarowanie gruntów”, ze środków EFRR, w ramach POIiŚ	20 gospodarstw	Obszar Parku
17	Rozbiórka masztów o konstrukcji stalowej zbędnych do realizacji zadań ochronnych	Według możliwości	1. Famułki oddział - 204l. 2. Truskaw oddział - 268l. 3. Rybitew oddział - 6p
18	1. Budowa parkingów turystycznych – leśnych. 2. Wykonanie dokumentacji projektowej	7 sztuk	1. Obręb Ochronny Laski, oddziały - 2l, 135t, 188i, 208h, 227b. 2. Obręb Ochronny Kromnów, oddziały -

			67b, 84k
19	Prowadzenie Stacji Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego	1 obiekt	Stacja Bazowa „Kampinos”
20	Prowadzenie monitoringu siedlisk	Według możliwości	Obszar Parku
21	Remont mostu drewnianego	1 obiekt	Obręb Ochronny Kampinos, oddział - 184a,b
22	Sprzątanie i wywóz odpadów	Według potrzeb	Obszar Parku
23	Instalacja automatycznej stacji meteorologicznej dla potrzeb ochrony przeciwpożarowej	1 komplet	Siedziba dyrekcji Parku (oddział 209z)
24	Budowa masztów metalowych stacji bazowych łączności radiowej	2 sztuki	1. Obręb Ochronny Kampinos, oddział - 271j. 2. Obręb Ochronny Kromnów, oddział - 301, działka nr 105
25	Budowa masztów łączności wewnętrznej sieci informatycznej Parku o konstrukcji metalowej wraz z systemem przesyłu	2 zestawy	1. Obwód Ochronny Wiersze dz. ew. 80. 2. Obwód Ochronny Dąbrówka dz. ew. 105
26	Monitoring zbiorowisk roślinnych: 1) muraw szczytlichowych <i>Spergulo vernalis-Corynephorum canescentis</i> , 2) muraw piaskowych, w tym <i>Sileno otitis-Festucetum</i> , 3) torfowisk wysokich, w tym <i>Sphagnetum magellanicum</i> , 4) borów suchych <i>Cladonio-Pinetum</i> , 5) borów świeżych <i>Peucedano-Pinetum</i> , 6) borów wilgotnych <i>Molinio (caeruleae)-Pinetum</i> , 7) borów bagiennych <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , 8) borów mieszanych, w tym <i>Ouercro roboris-Pinetum</i> , 9) dąbrów świetlistych <i>Potentillo albae-Quercetum petraeae</i>	Według potrzeb	Obszar Parku
27	Monitoring wybranych szczególnie cennych gatunków roślin		
28	Inwentaryzacja grzybów, w tym zbiorowocników do dokumentacji i oznaczenia		
29	Inwentaryzacja roślinności rzeczywistej pasów wydmowych		
30	Inwentaryzacja roślinności wodnej i nadwodnej		
31	Monitoring: 1) muchołówki małej ( <i>Ficedula parva</i> ), 2) ptaków szponiastych, 3) bociana czarnego ( <i>Ciconia nigra</i> ), 4) żurawia ( <i>Grus grus</i> ), 5) derkacza ( <i>Crex crex</i> )		
32	Monitoring przyrodniczy	Według potrzeb	Obszar Parku
33	Opracowanie projektów budowlanych wraz z pozyskaniem pozwoleń na budowę przetamowań i grobli oraz uzyskanie nowych pozwoleń wodnoprawnych dla jazów na Łasicy podjętych w ramach projektu Life+ Nature „Ochrona i renaturyzacja mokradeł obszaru Natura 2000 „Puszcza Kampinowska” NAT/PL/000084	4 obszary	Obszar Parku
34	Monitoring wpływu działań podjętych w ramach projektu Life+ Nature „Ochrona i renaturyzacja mokradeł obszaru Natura 2000	Według potrzeb	Obszar Parku

	„Puszcza Kampinoska” NAT/PL/000084: 1) fitosocjologiczny, 2) glebowy, 3) stanu ekologicznego wód, 4) hydrologiczny, 5) chemizmu wody, 6) ornitofauny		
35	Inwentaryzacja populacji bobra ( <i>Castor fiber</i> ) podjętych w ramach projektu Life+ Nature „Ochrona i renaturyzacja mokradeł obszaru Natura 2000 „Puszcza Kampinoska” NAT/PL/000084		Obszar Parku

<sup>1)</sup> Ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne podzielone są na oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami. Podział na oddziały oznaczone liczbą, pododdziały oznaczone (literą, literą z apostrofem oraz literą z cyfrą), obwody ochronne oraz obszary objęte ochroną czynną podano zgodnie z mapą przeglądową dla Obrębu Ochronnego Laski, Obrębu Ochronnego Kampinos, Obrębu Ochronnego Kromnów, Ośrodka Hodowli Żubrów Smardzewice sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie w skali 1:25 000, według stanu na 1.01.2002 r. Tereny wykupione przez Park od prywatnych właścicieli w ostatnich latach oznaczone są tymczasowo na podstawie mapy ewidencyjnej gruntów wymienionych w aktach notarialnych. Mapy oraz akty notarialne zakupu gruntów znajdują się w siedzibie Kampinoskiego Parku Narodowego w miejscowości Izabelin.

## OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

## I. Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin i zwierząt na obszarach objętych ochroną czynną

## A. Ochrona czynna gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Sasanka łąkowa ( <i>Pulsatilla pratensis</i> )	Ochrona ex situ	1. Utrzymanie hodowli gatunków w Gospodarstwie Szkółkarskim w Julinku. 2. Zbiór nasion i wzbogacenie kolekcji o kolejne wybrane gatunki
2	Zawilec wielkokwiatowy ( <i>Anemone sylvestris</i> )		
3	Orlik pospolity ( <i>Aquilegia vulgaris</i> )		
4	Szałwia łąkowa ( <i>Sylvia pratensis</i> )		
5	Naparstnica zwyczajna ( <i>Digitalis grandiflora</i> )		
6	Inne szczególnie cenne gatunki roślin		
7	Sasanka otwarta ( <i>Pulsatilla patens</i> )	Ochrona in situ, poprzez utrzymanie odpowiednich warunków siedliskowych	Eliminacja podrostu i podszytu, ograniczanie warstwy mszystej w części wydzieleń: 1) Obręb Ochronny Laski, oddziały - 113a, 334r, 2) Obręb Ochronny Kampinos, oddział - 138b
8	Światłolubne, szczególnie cenne gatunki roślin, w tym: 1) sasanka otwarta ( <i>Pulsatilla patens</i> ) i leniec bezpodkwiatkowy ( <i>Thesium ebracteatum</i> ) (gatunki z załącznika II dyrektywy 92/43/EWG), 2) goździk piaskowy ( <i>Dianthus arenarius</i> )	0,10 ha  Według potrzeb	1. Usuwanie podrostu drzew i krzewów i nadmiaru warstwy mszystej - Obręb Ochronny Kromnów, oddział 188. 2. Inne miejsca występowania
9	Światłolubne gatunki roślin szczególnej troski, w tym gatunki restytuowane - szalwia łąkowa ( <i>Salvia pratensis</i> ) i sasanka łąkowa ( <i>Pulsatilla pratensis</i> ),	0,10 ha  Według potrzeb	1. Usuwanie podrostu drzew i krzewów - Obręb Ochronny Kromnów, oddział 372. 2. Inne miejsca występowania

## B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	1. Bezkęgowce chronione na podstawie dyrektywy 92/43/EWG. 2. Gatunki ptaków chronionych na podstawie dyrektywy 2009/147/WE	Zachowanie miejsc bytowania i rozrodu	1. Zachowanie siedlisk poprzez koszenie i odkrzaczenie łąk. 2. Zapobieganie sukcesji na wrzosowiskach. 3. Utrzymywanie odpowiedniego poziomu wód w zbiornikach. 4. Pozostawianie drzew z dziuplami, próchniejących i martwych
2	Bezkęgowce:	Czynna ochrona siedlisk w	1. Odkrzaczanie łąk.

	<ol style="list-style-type: none"> <li>1) strojniś nadobny (<i>Philaeus chrysops</i>),</li> <li>2) przeplatki – aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>),</li> <li>3) didyma (<i>Melitaea didyma</i>),</li> <li>4) diamina (<i>Melitaea diamina</i>),</li> <li>5) modraszki – alkon (<i>Phrngaris alcon</i>),</li> <li>6) arion (<i>Phrngaris arion</i>),</li> <li>7) telejus (<i>Phengaris telejus</i>),</li> <li>8) lelek (<i>Caprimulgus europaeus</i>)</li> </ol>	ramach realizacji zadań projektu finansowanego z funduszy EFRR w ramach POIiŚ – „Czynna ochrona rzadkich gatunków bezkręgowców i ptaków siedlisk otwartych w Parku”	<ol style="list-style-type: none"> <li>2. Wykaszenie łąk.</li> <li>3. Odkrzaczanie wrzosowisk</li> </ol>
3	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>).</li> <li>2. Bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>).</li> <li>3. Orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>)</li> </ol>	Ochrona miejsc gniazdowania	Wyznaczanie stref ochronnych wokół gniazd i przestrzeganie zaleceń ochronnych z nimi związanych
4	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Nietoperze (<i>Chiroptera</i>).</li> <li>2. Ptaki (w szczególności dziuplaki).</li> <li>3. Bezkręgowce</li> </ol>	Zachowanie miejsc rozrodu, miejsc lęgowych i bazy pokarmowej	Pozostawianie drzew z dziuplami i martwych
5	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Nietoperze (<i>Chiroptera</i>), w tym gatunki chronione na podstawie dyrektywy 92/43/EWG.</li> <li>2. Inne drobne ssaki.</li> <li>3. Owady</li> </ol>	Ochrona nisz bytowania cennych gatunków	Pozostawianie odpowiednio urządzonych piwnic oraz budynków drewnianych lub rekonstrukcja ich części
6	Żubr ( <i>Bison bonasus</i> )	Hodowla zamknięta w OHŻ	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zapewnienie właściwych warunków bytowych hodowanych zwierząt.</li> <li>2. Opieka weterynaryjna.</li> <li>3. Sterowanie rozmnażaniem (księgi rodowodowe).</li> <li>4. Wymiana zwierząt z innymi ośrodkami</li> </ol>
7	Ryś ( <i>Lynx lynx</i> )	Program reintrodukcji gatunku rozpoczęty w 1992 r.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Śledzenie zachowań rysia (<i>Lynx lynx</i>) w naturze.</li> <li>2. Odłów i leczenie osobników chorych lub osłabionych i ponowne ich uwalnianie.</li> <li>3. Dopuszczenie kolejnych osobników w celu wzbogacenia puli genowej</li> </ol>
8	Bóbr ( <i>Castor fiber</i> )	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ochrona gatunku reintrodukowanego w 1980 r.</li> <li>2. Zmniejszanie szkód na gruntach stanowiących własność prywatną</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ochrona tam i żeremi.</li> <li>2. Ograniczenie zabiegów udrażniania cieków wodnych.</li> <li>3. Budowa urządzeń i wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom w uprawach rolnych na gruntach niebędących w użytkowaniu wieczystym Parku</li> </ol>
9	Ssaki kopytne	Łagodzenie wpływu ekstremalnie warunków pogodowych	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wyłożenie lizawek dla zwierząt w ilości 34 sztuk.</li> <li>2. Pogłębianie i odladzanie wodopojów na ciekach i zbiornikach wodnych.</li> <li>3. Udostępnianie runa, poprzez częściowe usunięcie pokrywy śnieżnej oraz dokarmianie w skrajnie trudnych warunkach zimowych w przypadkach masowego zagrożenia życia zwierząt</li> </ol>

10	1. Sarna ( <i>Capreolus capreolus</i> ). 2. Jeleń ( <i>Cervus elaphus</i> ). 3. Dzik ( <i>Sus scrofa</i> )	Utrzymanie liczebności na poziomie niezagrażającym środowisku	Ograniczenie liczebności sarny, jelenia, dzika zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie
11	1. Lis ( <i>Vulpes vulpes</i> ). 2. Jenot ( <i>Nyctereutes procyonoides</i> ). 3. Norka amerykańska ( <i>Mustela vison</i> ). 4. Szop pracz ( <i>Procyon lotor</i> ). 5. Bażant ( <i>Phasianus colchicus</i> )	Obniżenie pogłowia lisa ( <i>Vulpes vulpes</i> ) i redukcja gatunków obcych	Ograniczenie liczebności lisa, jenota, norki amerykańskiej, szopa pracza, bażanta, zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie
12	Lis ( <i>Vulpes vulpes</i> )	Ochrona populacji przed wścieklizną	Wykładanie szczepionek przeciw wściekliznie

## II. Sposoby ochrony czynnej gatunków zwierząt na obszarach objętych ochroną krajobrazową

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Zwierzęta łowne	Łagodzenie wpływu ekstremalnych warunków pogodowych	1. Pogłębianie i odładzanie wodopojów na ciekach i zbiornikach wodnych. 2. Udostępnianie runa poprzez częściowe usunięcie pokrywy śnieżnej. 3. Dokarmianie w skrajnie trudnych warunkach zimowych w przypadkach masowego zagrożenia życia zwierząt
2	1. Sarna ( <i>Capreolus capreolus</i> ). 2. Jeleń ( <i>Cervus elaphus</i> ). 3. Dzik ( <i>Sus scrofa</i> )	Regulacja liczebności	Ograniczenie liczebności sarny, jelenia, dzika zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie
3	Ryś ( <i>Lynx lynx</i> )	Program reintrodukcji rysia rozpoczęty w 1992 r.	1. Śledzenie zachowań osobników w naturze. 2. Odłów. 3. Leczenie osobników chorych lub osłabionych i ponowne ich uwalnianie. 4. Dopuszczenie kolejnych osobników w celu wzbogacenia puli genowej
4	Bóbr ( <i>Castor fiber</i> )	1. Ochrona gatunku reintrodukowanego w 1980 r. 2. Zmniejszanie szkód na gruntach stanowiących własność prywatną	1. Ochrona tam i żeremi. 2. Ograniczenie zabiegów udrażniania cieków wodnych. 3. Budowa urządzeń i wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom w uprawach rolnych na gruntach niebędących w użytkowaniu wieczystym Parku
5	1. Jenot ( <i>Nyctereutes procyonoides</i> ). 2. Norka amerykańska ( <i>Mustela vison</i> ). 3. Lis ( <i>Vulpes vulpes</i> ). 4. Bażant ( <i>Phasianus colchicus</i> )	Regulacja liczebności	Ograniczenie liczebności jenota, norki amerykańskiej, lisa, bażanta, zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie
6	Lis ( <i>Vulpes vulpes</i> )	Ochrona populacji przed wścieklizną	Wykładanie szczepionek przeciw wściekliznie
7	1. Nietoperze ( <i>Chiroptera</i> ). 2. Inne drobne ssaki. 3. Owady	Ochrona nisz bytowania cennych gatunków	Pozostawianie odpowiednio urządzonych piwnic oraz budynków drewnianych lub rekonstrukcje ich części

8	1. Bocian czarny ( <i>Ciconia nigra</i> ). 2. Bielik ( <i>Haliaeetus albicilla</i> ). 3. Orlik krzykliwy ( <i>Aquila pomarina</i> )	Ochrona miejsc gniazdowania	Wyznaczanie i przestrzeganie zaleceń ochronnych w strefach ochronnych wokół gniazd
9	Ptaki ( <i>Aves</i> )	1. Zachowanie siedlisk. 2. Wzbogacenie bazy pokarmowej w okresie zimowym	Zachowanie terenów otwartych Wykładanie karmy dla ptaków w okresie mroźnej zimy w ilości do 150 kg
10	1. Nietoperze ( <i>Chiroptera</i> ). 2. Ptaki (w szczególności dziuplaki). 3. Bezkręgowce	Zachowanie miejsc rozrodu, miejsc lęgowych i bazy pokarmowej	Pozostawianie drzew z dziupłami i martwych
11	1. Bezkręgowce chronione na podstawie dyrektywy 92/43/EWG. 2. Gatunki ptaków chronione na podstawie dyrektywy 2009/147/WE	Zachowanie miejsc bytowania i rozrodu	1. Koszenia i odkrzaczenia łąk. 2. Utrzymywanie odpowiedniego poziomu wód w zbiornikach. 3. Pozostawianie drzew z dziupłami, próchniejących i martwych – głównie dęb ( <i>Quercus</i> ) i lipa ( <i>Tilia</i> )

## OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja <sup>1)</sup>	Powierzchnia ogółem w ha
1	Obszary ochrony ścisłej	<p>1. Obręb Ochronny Kampinos, oddziały o numerach - 4-9, 13-17, 18a,b, 70a-n, 71a-j, 72a-m,o,p, 73a-g, 74a-h, 92m, 93f,g, 94b-j, 137b,c, 138c, 142c,f, 143b-d, 144, 145, 151f-h,j, 161c,f, 162, 165d-g, 166, 167a-n, 168, 169, 170a,b, 171, 172a,b, 181k,m, 210, 211, 215a-c, 216a-j,m-o,s, 217, 238-240, 242, 243a,c,d, 244, 245a-c, 246-248, 249a-c,f,g, 250a-c, 251a,c.</p> <p>2. Obręb Ochronny Kromnów, oddziały o numerach - 3A, 4, 4A, 5l,m,n, 6n,o, 9-12, 14c,d,f, 15a-i,k, 16a-g, 17a-h, 18a-j, 19a, 25a, 26a-c, 27a-c,f, 47c,d, 48a-f, 95, 96, 97a-d, 140j,k, 141d-j, 142d,-j, 143g-k, 144c-i, 145f,g,i,j, 146b,d,g,i, 147, 161f-j, 162d-j, 163f-j, 164j, 182c, 183-186, 193g-n, 194m-p, 195i-o, 196c-k, 197d-j, 198-202, 203a,h,i, 204f, 206b, 208d, 214c, 215a-c, 232-260.</p> <p>3. Obręb Ochronny Laski, oddziały o numerach - 10l-t, 11h,k,m,n,p-s, 17f-i, 24b-d, 25a,b,f-p, 27a-j, 28a-i, 29-31, 32a,b,d-g, 33f,h-j, 34c-f, 35, 36, 37a,i-n, 38i-k, 48a-j, 49-57, 58d-l, 59c-j, 67-74, 75g,h, 77b-f,j,k, 92-101, 102a,d,i-n, 114a,d,f, 116a-g, 117-121, 132b, 133a-c, 134a-c, 135a-h,k,m, 136a-i,l,p, 147c-f,i-l, 148a,d,f,g,i-k, 160d-g, 161f,g, 171a-d,g, 172a-h,j-l, 173a-c,j, 232-234, 269, 270l,p-t, 271</p>	4 636
2	Obszary ochrony czynnej	<p>1. Obręb Ochronny Kampinos, oddziały o numerach - 1-3, 10-12, 18c-k, 19-69, 70o-s, 72k-m, 72n,r-w, 73h-j, 74i-o, 75-82, 83, 84-91, 92a-l, 93a-d, 94a, 95-131, 132a-h, j, 133-136, 137 a, 138a,b, 139-141, 142a,b,d, 143a, 146-150, 151a-d,i, 152b-f, 153-156, 157a-g,i,j, 158a-y,ax-cx, 159-160, 161a,b, 163, 164, 165a-c, 166, 170c-j, 172Aa,b,l,n,p,s, 173a-d, 174-178, 178Aa-m, 179, 180, 181a-j,l, 182, 183, 184a-t, 185-198, 199b-i, 200, 201a-j,k-p, 202, 203, 204a-o,w-ax, 205a-d,g-h, 207a-d, 212, 214, 215d, 216k,l,p,r,t,w, 218, 219a-d,h-j, 220, 221a-d,g-k, 222b-i, 223-237, 241, 243b,f, 245d,f, 249d,h, 250d-j, 251b,d, 252, 253a-o, 254a-d,g-m, 255, 256a,b,d-i, 257-261, 263-269, 270a-kx, 271a-i,k-s, 272a-p, 273a-j,l-n, 275a-o,r-hx, 276-289, 290a-i,k-s, 291-293, 294a-m,o,p-fx, 295, 296, 297a-ax,cx-wx, 298a-xx,zx-fy, 299a-t, 300-303, 304a-fx,hx-px, 305, 306, 307a-c,f-cx, 308, 309, 310-314, 315a-gx,ix-px, 316a-z,ax-hx,ix,jx, 317-332, 333a-m, 334a-t,y,z, 335-343, 344a,c-k,m, 345-353, 354a-dx,gx-wx,yx-ay, 355a,b,d-p,s-ix, 356-359, 360a-o,ax-cx,fx-mx, 361a-f,h-n,p-cx, 362a-j,l-w,y-bx,dx,fx,hx-jx, 363a-bx, 364, 365a-d, 366h,m-r, 367a,c-z, 368a-g,i-y, 369, 370, 371, 372a-p,s-x, 373a-p,s-x,z-fx, 374, 375-381, 382a-x, 383-393, 394a-d, 395a-d, 396a-f, 397a, 398a-ay, 399, 400a-d,g-t, 401-405, 406a-s, w-hx, 407-410, 411, 412-414, 415a-z,ax-jx, 416a-hx, 17, 418a-s, 419a-i,k,l,</p>	27 775



420–424, 430, 431a, 432b–p, 436, 437f–o, 438, 439, 440a–i,l, 446, 452.

2. Obręb Ochronny Kromnów, oddziały o numerach - 1–3, 5a–k,o, 6a–m,r, 7–8, 13, 14a–c,g–m, 15j,l–o, 16h–j, 17i–l, 18k–m, 19b–f,h,j–r, 20a,f–y, 21–24, 25b–g, 26d–h, 27d,g–i, 28–46, 47a,b,f,g, 48g, 49–66, 67a,c–j, 68–76, 77a–h,j–n,p,r,t–dx,gx–rx, 78–94, 97f, 98–133, 134a–c,g–i, 135–139, 140a–i,l–p, 141a–c, 142a–c, 143a–f, 144a,b, 145a–d,h, 146a,c,f, 148–160, 161a–d, 162a–c, 163a–d, 164a–i,k, 165–179, 180a–d,g,h, 181, 182a,b,d–g, 187–192, 193a–f, 194a–l, 195a–h, 196a,b, 197a–c, 203b–g, 204a–d,g,h,k,m–t, 205, 206a,c–k, 207, 208a–c,f,g, 209–213, 214a,b,d, 215d,f, 216a–c,f–r, 216A, 217, 218, 219a–f, 219A–223, 225–227, 229, 261–265, 266a–c,f,h–k, 267, 268, 269a,d–cx,gx–ix, 270a–j,l–jx, 271, 272, 273a–o,r–z, 274, 275, 276b–s, 277, 279–283, 284a–f,h–m, 285–290, 291a–p,s–y,ax–hx, 292a,b,d–w, 293a,c–h, 294, 295, 296a–h,j,l–s, 297, 298, 299c–f,h–dx,gx,hx, 300, 301a,c–j, 302a–g,i–j,l, 303, 304a–i,k–n, 305, 306a,b,d–t, 307, 308a–g,i–p, 309–314, 315, 316, 317–320, 321a–i, 322–324, 325a–dx,gx,hx 326, 327–335, 336a–n,p, 337, 338a–h,j–n, 339a–r,t–hx, 340, 341–347, 348a–ax,bx, 349, 350a–gx, 351–364, 365a–f,k–s, 366a–dx,gx, 367a–ix,kx–mx, 368a–hx,jx–px, 369a–f,h–bx, 370a–dx, gx–jx, 371, 372, 373a–c,f–r, 374a–h,l–w, 375, 376, 377a–f,h–fx, 378a–g,i–fx, 379, 380, 381, 382–384, 385a–g,i–ix, 386–403, 407z,ax–dx, 408, 415b, 419a,c,f–j.
3. Obręb Ochronny Laski, oddziały o numerach - 1, 2b–d,g–j,l, 3a–c,f–i, 4–8, 9a–d,g–i,k–o, 10a–d,g–k, 11a–g,i,j,l,o,t, 12, 13a,c–h, 14a,b,d–g, 15, 16, 17a–d, 18–23, 24a, 25c,d, 26a,b,d–g,i–s, 27k, 28j,k, 32c, 33a–d,g, 34a,b, 37b–g,o, 38a–h, 39–47, 48k,l, 58a–c, 59a,b, 60–66, 75a–f, 76, 77a,g–i,l–o, 78–80, 81a,c–l, 82–84, fragment 85a,86a – bez byłej jednostki wojskowej, 85b–c, 86b–d, 87–91, 102b,c,f–h, 103–113, 115a–k, 116h, 122, 123a,c,d, 124–130, 131a–g, 132a,c–g, 133d–g, 134d,f, 134Aa–l,o,s–w, 135i,j,n–r, 136j,k,m–o, 137–146, 147a,b,g,h, 148b,c,h, 149–159, 160a–c, 161a–d, 162–170, 171f,h,i, 172i,m,173d–i, 174–184, 186, 187, 188a–h,j–p, 189–193, 194a–d,h,k,l,o, 195, 196a–c,f–k, 197, 198, 199a–l, 200–204, 205a–d,g, 206a–s, 207, 208a–f,i,j, 209a,c,h–k, 210a,b,d,g–o,r–x, 211a,b,d–i, 212a–d,i,k,l,n, 213–215, 219g–fx, 220, 221a–m, 223–226, 227a,c–n, 228–233, 234a,b,d–f, 235–247, 248b–r, 249–253, 254a,b,f–l, 255–267, 268a–k,m–w,y,z, 270a–k,m–o, 272, 273, 274a,c–f,i–ax, 275a–n,p,r,t–bx, 276–282, 283a–s, 284–289, 290, 291, 292, 293, 294–297, 298a–f, 298Aa–k, 299, 300–302, 303, 304–306, 307a–gx,jx, 308a–px,sx–wx, 309a,c–hx,jx–mx,ox, 310a–dx,gx–kx,mx–zx,by, 311a–m,o,p, 312–314, 315a–f, 16a–x,z,ax, 317–322, 323a–w,y,ax,bx, 324a–hx,jx,lx–nx, 325a–dx,gx–jx,lx,mx,px,rx,tx,xx–ay,cy, 326b–i,k–m,o–x, 327a–c,f,h–t, 328a,b,d–h,j–m, 329–331, 332a–bx, 333a–g,i–lx,334a–d,g–s, 335a–s, 336a–px, 337–344, 345a,c–f, 346a–g,i–z, 347, 348a,b,d–o, 349, 350, 351a–j,l–n, 352a–i, 353, 354, 355a–g, 357, 363, 364, 367, 368, 369a,d–g

		4. Ośrodek Hodowli Żubrów, oddziały o numerze - 2	
3	Obszary ochrony krajobrazowej	<p>1. Obręb Ochronny Kampinos, oddziały o numerach - 132i, 152a, 157h, 158z, 172c-g, 172Ac,f-k,m,o,r,t,w,x, 173f-l, 178An,o, 184w, 199a, 204p-t,w-bx, 205f,j, 207f,g, 219f,g, 221f, 222a, 253p, 254f, 256c, 262, 270lx,mx,nx,ox, 271j, 272r, 273k, 275p, 280a, 290j, 294n, 297bx, 298yx, 304,gx, 307d, 315hx, 333n, 334x, 344b,i,l,n, 354fx,xx, 355c,r, 360dx, 361g,o, 362k,x,cx,gx, 363cx, 365 f-j, 366a-g, i-l, 367b, 368h, 373r,y, 382y, 389Aa, 394f-m, 395f-l, 396g-l, 397b, 398by, 400f, 406ix, 419j, 425-429, 431, 432a,r,s, 433, 434a, 437a-d, 440j-k, 442, 444, 448-450, 451a.</p> <p>2. Obręb Ochronny Kromnów, oddziały o numerach - 6p, 19g,i,h,k 20b-d, 67b, 77i,o,s,fx, 134f, 180f, 204i,l, 216d, 224, 266d,g, 269b,c,dx,fx, 270 k, 273p, 276a, 284g,n, 291r,z, 292c, 293b, 296i,k, 299a,b,g,fx, 301b, 302h,k, 304j, 306c, 308h, 321j, 325fx, 336o, 338i, 339s, 348bx, 350hx-kx, 364a,b, 366fx, 367jx,lx, 368ix,rx, 369g, 370,fx, 373d, 374i-k, 377g, 378h, 385h, 404-406, 407a-y, 412, 414- 418, 419b,d,k,l, 420.</p> <p>3. Obręb Ochronny Laski, oddziały o numerach - 2a,f,k, 3d, 9f,j, 10f, 13b, 14c, 26a-c,h,j, 37h, 81b, fragment 85a,86a – była jednostka wojskowa, 114b,c, 115l, 123b,f, 134Am,n,p,r, 135l,s,t, 185, 188i,r, 194f,g,i,j,m,n, 196d, 199m, 205f, 206t,w,z,x,y, 208g,h, 209c-g,k-n, 210c,f,p, 211c, 212f-h,j,m, 216-219, 221n, 222a, 227b, 234c, 248a, 254c,d, 268l,x, 274b,g,h, 275o,s, 283t, 298g, 298Al, 307hx,ix, 308rx, 309b,ix,nx, 310fx,lx,ay,cy, 311n, 315g, 316y, 323x,z, 324ix,kx,ox, 325fx,kx,nx,ox,sx,wx,by, dy,fy, 326a,j,n, 327d,g, 328c,i, 332cx, 333h, 334f, 335t-cx, 336rx, 345b, 346h, 347r, 348c, 351k, 352j, 355h, 359, 360-362, 365, 366, 369b,c,h, i, 370-376.</p> <p>4. Ośrodek Hodowli Żubrów, oddziały o numerach - 1, 3</p>	6 133
Razem			38 544

<sup>1)</sup> Ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne podzielone są na oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami. Podział na oddziały oznaczone liczbą, pododdziały oznaczone (literą, literą z apostrofem oraz literą z cyfrą), obwody ochronne oraz obszary objęte ochroną czynną podano zgodnie z mapą przeglądową dla Obrębu Ochronnego Laski, Obrębu Ochronnego Kampinos, Obrębu Ochronnego Kromnów sporządzoną przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie w skali 1:25 000, według stanu na 1.01.2002 r. Tereny wykupione przez Park od prywatnych właścicieli w ostatnich latach oznaczone są tymczasowo na podstawie mapy ewidencyjnej gruntów wymienionych w aktach notarialnych. Mapy oraz akty notarialne zakupu gruntów znajdują się w siedzibie Kampinoskiego Parku Narodowego w miejscowości Izabelin.

USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH,  
TURYSTYCZNYCH, REKREACYJNYCH I SPORTOWYCH ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB  
MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE  
W TYCH MIEJSCACH

## I. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Lp.	Miejsce udostępniane <sup>1)</sup>	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Cały obszar Parku	Bez limitu
2	Stacja Naukowa w Famułkach Królewskich, Obręb Ochronny Kromnów, oddział - 370 dx	20

## II. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsce udostępniane <sup>1)</sup>	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Polany wypoczynkowe	13 250
2	Centrum Edukacji w Izabelinie, Obręb Ochronny Laski, oddział 209g	500
3	Ośrodek Dydaktyczno-Muzealny im. Jadwigi i Romana Kobendzów w Granicy Obrębu Ochronnego Kampinos, oddział - 172g	1. Ośrodek - 1 000. 2. Muzeum - 50
4	OHŻ w Smardzewicach, oddział 2	60
5	Biblioteka – budynek dyrekcji Parku, Izabelin, Obręb Ochronny Laski, oddział 209g	10
6	Gospodarstwo Szkółkarskie w Julinku, Obręb Ochronny Kampinos, oddział 199a	50
7	Leśny Ogródek Botaniczny w Obrębie Ochronnym Laski, oddział 205d	50
8	Grodzisko wczesnośredniowieczne w Zamczysku, Obręb Ochronny Kampinos, oddział 165g	50
9	Mogiła Powstańców 1863 r., Obręb Ochronny Laski, oddział 234c	Bez limitu
10	Skansen budownictwa puszczańskiego - teren Ośrodka Dydaktyczno-Muzealnego w Granicy, Obręb Ochronny Kampinos, oddział 172Ar	100
11	Chata Kampinoska, Obręb Ochronny Kampinos, oddział 173j	100
12	Muzeum Puszczy Kampinoskiej, Obręb Ochronny Kampinos, oddział 172g	50
13	Kapliczki, krzyże przydrożne, tablice pamiątkowe, pomniki i tym podobne obiekty – obszar Parku	Bez limitu
14	Pozostałości cmentarzy kolonistów „olenderskich”: 1) Obręb Ochronny Kromnów, oddziały - 367dx, 391m, 388II, 2) Obręb Ochronny Kampinos, działka nr 2 we wsi Karolinów	
15	Miejsce Pamięci Palmiry, Obręb Ochronny Laski, oddział 123a	

16	Cmentarze wojenne z okresu II wojny światowej w: 1) Wierszach, Obręb Ochronny Laski, działka nr 118, 2) Laskach Obręb Ochronny Laski, oddział 210c, 3) Granicy, Obręb Ochronny Kampinos, oddział 173f, 4) Wiktorowie, Obręb Ochronny Laski, oddział 298g	
17	Cmentarz kolonistów niemieckich, Obręb Ochronny Laski, oddział 2f	
18	Miejsce straceń Żydów Obręb Ochronny Kampinos, oddział 354ox	
19	Mogiły żołnierskie – obszar Parku	
20	Aleja III Tysiąclecia, Obręb Ochronny Kampinos, oddział 172Af	200
21	Współczesne miejsca kultu religijnego: 1) kościół w Górkach, Obręb Ochronny Kromnów, działka nr 255, 2) kościół w Wierszach, Obręb Ochronny Kampinos, działka nr 64	Bez limitu

### III. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsce udostępniane <sup>1)</sup>	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Parkingi: 1) Obręb Ochronny Laski, oddziały – 2l, 3d, 9f, 10f, 123a, 135t, 188i, 208h, 209g, 227b, 326n, 360a, 2) Obręb Ochronny Kampinos, oddziały - 152a, 172Aw,x, 3) Obręb Ochronny Kromnów, oddziały - 67b, 84k, 180f	8 000
2	Pola wypoczynkowe: 1) Obręb Ochronny Laski, oddziały - 114b, 115a, 134Am,n, 188i, 194f,g,i,j, 209c,d,f, 227b, 268x, 334f, 360a,b, 268x, 2) Obręb Ochronny Kampinos, oddziały – 152a, 172Aw 253p, 366i, 3) Obręb Ochronny Kromnów, oddziały – 67b, 266d,g	13 250
3	Skansen w Obrębie Ochronnym Kampinos, oddział 172Ar	100
4	Ośrodek Dydaktyczno-Muzealny w Granicy, Obręb Ochronny Kampinos, oddział 172g	1. Ośrodek – 1 000, 2. Muzeum – 50
5	Zagroda pokazowa żubrów w OHŻ w Smardzewicach, oddział 2z	60
6	Stacja końcowa turystycznej kolejki wąskotorowej linii Sochaczew - Wilcze Tułowskie	300
7	Stanica Turystyczna Borek Tułowicki, Obręb Ochronny Kromnów, oddziały - 134b, 134f	500

### IV. Miejsca udostępniane w celach rekreacyjnych i sportowych

Lp.	Miejsce udostępniane <sup>1)</sup>	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Boisko w Obrębie Ochronnym Laski, oddział 345b	500
2	Bunkry Fortu V, Obręb Ochronny Kromnów, oddział 224	20
3	Zbiornik retencyjno - infiltrujący przy oczyszczalni ścieków „Mokre Łąki” w Obrębie Ochronnym Laski, oddział 222a	10
4	Zbiornik wodny Mariew, Obręb Ochronny Laski, oddział 369b	5
5	Polany wypoczynkowe: 1) Obręb Ochronny Laski, oddziały: a) 114b i 115a, b) 134Am,n,	100 100

	c) 188i,	500
	d) 194f,g,i,j,	2000
	e) 209c,d,f,	2500
	f) 227b,	300
	g) 268x,	100
	h) 334f,	3500
	i) 360a,b.	100
	2) Obręb Ochronny Kampinos, oddziały:	
	a) 152a,	500
	b) 157h,	100
	c) 172Aw,	1000
	d) 173i,k,l,	2000
	e) 253p,	100
	f) 366i.	100
	3) Obręb Ochronny Kromnów, oddziały:	
	a) 67b,	150
	b) 266d,g	150
6	Borek Tułowicki, Obręb Kromnów, oddziały -134a,b,c,f	300
7	Bór Kazuński, Obręb Ochronny Kromnów, oddziały - 216-220, 222	200

- 1) Ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne podzielone są na oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami. Podział na oddziały oznaczone liczbą, pododdziały oznaczone (literą, literą z apostrofem oraz literą z cyfrą), obwody ochronne oraz obszary objęte ochroną czynną podano zgodnie z mapą przeglądową dla Obrębu Ochronnego Laski, Obrębu Ochronnego Kampinos, Obrębu Ochronnego Kromnów sporządzoną przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie w skali 1:25 000, według stanu na 1.01.2002 r. Tereny wykupione przez Park od prywatnych właścicieli w ostatnich latach oznaczone są tymczasowo na podstawie mapy ewidencyjnej gruntów wymienionych w aktach notarialnych. Mapy oraz akty notarialne zakupu gruntów znajdują się w siedzibie Kampinoskiego Parku Narodowego w miejscowości Izabelin.